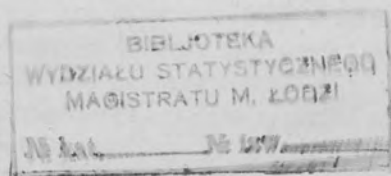

DZIENNIK ZARZĄDU

M. ŁODZI

WYCHODZI 15 KAŻDEGO MIESIĄCA

WYDAWCA: ZARZĄD M. ŁODZI

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ŁÓDŹ, PLAC WOLNOŚCI NR. 14, POKÓJ NR. 14, TELEFON 218-03

PRENUMERATA:	CENY OGŁOSZEŃ:
kwartalnie Zł. 3.—	1 strona przed tekstem . Zł. 150.—
półrocznie " 6.—	1/2 " " " " . " 80.—
rocznie " 12.—	1 " za tekstem . . " 100.—
pojedynczy zeszyt " 1.—	1/2 " " " " . . " 60.—
	drobne po 10 groszy za wyraz.

Treść zeszytu 10-go z dnia 15. X. 1933 r.

1. Inż. Wacław Wojewódzki: Dziś i jutro naszego miasta	607
2. Budżet Zarządu m. Łodzi na rok 1933/34	613
3. Stanisław Kempner: „Dzień przeciwdurowy w Łodzi”	615
4. Kronika: I. Z życia Zarządu m. Łodzi. II. Różne.	618
5. Biblijografja	626
6. Zjazd przedstawicieli opieki społecznej Samorządu terytorjalnego w Poznaniu	628
7. Sprawozdanie kasowe za miesiąc wrzesień 1933 r.	632
8. Nekrologja i Ruch służbowy pracowników etatowych za miesiąc wrzesień 1933 r.	634
9. Okólnik Nr. 16, Nr. 17, Nr. 18 i Nr. 19	637
10. Obwieszczenia i ogłoszenia	641

DZIŚ i JUTRO NASZEGO MIASTA

REFERAT, WYGŁOSZONY W DNIU 1 PAŹDZIERNIKA 1933 ROKU
PRZED MIKROFONEM ŁÓDZKIEJ ROZGŁOŚNI POLSKIEGO RADJA

Szara, bezbarwna, zadymiona Łódź. Takie wrażenie odnosi każdy przyjeżdżający do naszego miasta.

My, mieszkańcy Łodzi, zdołaliśmy się do jej wyglądu przyzwyczaić, ale musimy przyznać, że nawet znajdujące się w niewielkiej liczbie piękne budynki łódzkie giną z powodu ciasnych ulic, braku perspektywy. Jedyna ulica reprezentacyjna Łodzi — Aleje Kościuszki — wraz z pięknymi gmachami i trawnikami robiłaby wrażenie, gdyby nie fatalna nawierzchnia z t. zw. kocich łbów.

Jakiż jest powód tego stanu? Dlaczego Łodzi co do wyglądu zewnętrznego nawet porównywać nie można z innymi miastami polskimi, jak Warszawa, Poznań, Kraków? Odpowiedzieć na to pytanie nie jest tak łatwo. W każdym razie podstawową przyczyną zaniedbania Łodzi jest haniebna gospodarka moskiewskich najeźdźców, robiących wyjątek jedynie dla Warszawy. Skutki były takie, że z chwilą rozpoczęcia działalności pierwszego zarządu miejskiego w Łodzi z powszechnych wyborów miasto nasze przedstawiało się rozpaczliwie. Ani kanalizacji, ani wodociągów, ani jednego gmachu szkoły powszechnej, ani szpitali, ani wogóle żadnych urządzeń użyteczności publicznej.

Nie jeden z obywateli miasta jednak powie, że 14 lat własnego samorządu w Łodzi powinnyby ten stan rzeczy zmienić. Tak jest. Niewątpliwie, że w ciągu 14 lat wydatkowania dużych sum możnaby było *w znaczniejszym stopniu* zbliżyć się do normalnego wyglądu choćby innych wielkich miast w Polsce. *Ostrożność kierowników w zakresie przewidywań finansowych, dokładna znajomość potrzeb miasta, zdolność ich szeregowania z punktu widzenia kolejności zaspakajania, zrozumienie i poczucie odpowiedzialności* za każdy wydatkowany grosz, — są to bardzo ważne warunki dobrej gospodarki samorządowej, które mogłyby w ciągu tych 14 lat pełnąć gospodarkę naszego miasta *na znacznie pomyślniejsze tory.*

Bezmyślne szafowanie groszem publicznym, niewolnicze naśladownictwo wzorów zagranicznych w zupełnie odmiennych warunkach, skłonność prowadzenia polityki komunalnej po linii najmniejszego oporu, brak odpowiedniego przygotowania, wreszcie brak siły woli, by torować sobie własną drogę postępowania, dostosowaną do naszych specjalnych warunków. — są temi czynnikami, które sprowadzały gospodarkę miejską na manowce, pociągając za sobą niepowetowane straty.

Ale jednakże, gdyby nawet nasze młode zarządy miejskie przez ten szereg lat *dobrze* spełniały swoje zadania, czy w takim razie miasto Łódź mogłoby obecnie dojść do tego stanu swych urzędzeń, jak Warszawa, Poznań, Kraków? Musimy stwierdzić z całą stanowczością, że nawet w takim wypadku, przy wyrobionych i sumiennych zarządach miejskich, byłoby to jednakże niemożliwe.

Jasnym jest, że łatwiej gospodarować jest w mieście, zamieszkanem w dużym odsetku przez ludzi zamożnych, zdolnych do ponoszenia ciężarów podatkowych na rzecz gminy, aniżeli w mieście, którego ludność składa się w przeważającej mierze z ubogiego, nie będącego w stanie opędzić najskromniejszych osobistych potrzeb, proletariatu. Te właśnie warunki w Łodzi są jak najbardziej niesprzyjające. Na stu zarobkujących mieszkańców, 66,2 należy do proletariatu robotniczego, a co za tem idzie $\frac{2}{3}$ ogółu mieszkańców to ludzie, których życie jest najczęściej nieprzerwanem pasmem ciągłych trosk materialnych. Żadne inne z wielkich miast Rzeczypospolitej nie posiada tak znacznego odsetka proletariatu, jak Łódź. Spis ludności z 1921 roku, na którym w braku nowszych danych opieram swoje wywody, wykazał, że w Warszawie ludność robotnicza stanowi 53,5% ogółu mieszkańców, w Krakowie 55,9%, we Lwowie 50%, w Poznaniu 57,4%. *Tak wobec nielitościwych cyfr wygląda to rzekome bogactwo Łodzi.* Legenda o bogactwie dotyczy, a może nawet dotyczyła, bardzo nieznacznej części ludności i na wpływach ogólnomiejskich odbija się to tylko w nieznacznym stopniu. Natomiast ubóstwo ludności odbija się na gospodarce miejskiej podwójnie: 1) przez to, że uszczupla szeregi płatników danin komunalnych, 2) że wzmaga zakres obowiązków opiekuńczych, jakie ciążyą na gminie w stosunku do tej ludności. I dlatego nic dziwnego, że ilość dochodów z tytułu danin komunalnych na każdą jednostkę w Łodzi jest najniższa w porównaniu ze wszystkimi miastami Polski.

Nie dowodzi to, że Łódź w mniejszym stopniu, aniżeli inne miasta, obciąża podatkami ludność, tylko że w Łodzi jest zbyt mało jednostek stosunkowo do ogólnej ilości, któreby można obciążyć poważniejszymi daninami. A więc znów cyfry: z pośród 6-ciu wielkich miast Polski największą cyfrę dochodu z tytułu danin komunalnych na rok 1930/31 wykazały Katowice, a mianowicie około 111 zł. na mieszkańca. Na drugim miejscu stoi Warszawa — 62 zł., następnie Poznań — 55 zł., Kraków — 51 zł., Lwów — 47, a wreszcie na końcu figuruje *kolos łódzki* z minimalną ilością 44 zł. na jednego mieszkańca.

Wobec tego stanu jest rzeczą zupełnie zrozumiałą, że nie można całkowicie winić dawnych zarządów miejskich za zaniedbanie, jakie widzimy w naszym mieście. Sytuacja jest trudna i dlatego zarząd miejski musi prowadzić *ogłędną, oszczędną i racjonalną gospodarke*, i jednocześnie

wytknąć sobie *jasny, konkretny i konsekwentny* plan, aby miasto nasze doprowadzić choćby w ciągu szeregu lat do możliwego stanu, ażebyśmy, ułatwiając sobie życie, nie potrzebowali się *wstydzić* wobec swoich i obcych.

Musimy sobie jasno i wyraźnie powiedzieć, że na wspaniałe gmachy teatrów, muzeów, na ten cały wykwił wielkomiejski Łódź nie prędko jeszcze będzie mogła się zdobyć; chyba że w lepszych, niż obecnie, czasach przejawia się inicjatywa — no i ofiarność prywatna. Zarząd miejski musi sobie powiedzieć, że przez wiele jeszcze lat obowiązkiem jego jest doprowadzić Łódź do elementarnego stanu potrzeb, będących cechą wielkich miast. *A więc kanalizacja, wodociąg, szkoły powszechne, oświetlenie i bruki. I na tem zamyka się zasadniczy program większych inwestycji, na które przez długi szereg lat musząłożyć nasze zarządy miejskie.*

Zastanówmy się poszczególnie nad temi zagadnieniami pierwszorzędnej wagi.

Kanalizacja jest w znacznym stopniu obecnie już faktem dokonanym; $\frac{5}{8}$ robót miejskich jest zakończonych, 2 tysiące domów w śródmieściu może być już przyłączonych, tworząc o całe niebo lepsze warunki sanitarne, niż obecnie, bowiem dom przyłączony — to stopniowe znikanie rozsadników chorób zakaźnych. Przy obecnem zwolnionem z powodu kryzysu tempie przyłączania domów dalszy rozwój sieci miejskiej musi iść wolniej, gdyż i tak właściciele domów nie nadążą z przyłączeniami. *Bez przyłączeń nowobudowane kanały miejskie są martwym kapitałem, leżącym bezużytecznie w ziemi bez żadnej korzyści dla miasta.*

Przechodzimy do drugiego kapitalnego zagadnienia — wodociągu. Gdyby na wodociąg trzeba było zaciągnąć pożyczkę na normalne obecnie oprocentowanie, to, licząc się z obecnem zadłużeniem i dochodami miasta w czasie kryzysu, należałoby budowę wodociągu odłożyć na długie lata pomimo tego, że *budowa ta ma pierwszorzędne znaczenie prawie narówni z kanalizacją dla stanu zdrowotnego miasta.* Niestety, tak wodociąg, jak i kanalizację ze wszystkich dużych miast polskich tylko Łódź musi budować po wojnie w ciężkich, kryzysowych czasach. W obecnym stanie gospodarki budowa wodociągu w Łodzi jest możliwa jedynie przy pomocy bardzo taniego kredytu. Takim kredytem jest kredyt Funduszu Pracy. *I o ileby kierownictwo Funduszu Pracy stanęło na tym punkcie, że wodociąg łódzki to nie tylko zatrudnienie dużej ilości robotników w Łodzi, ale jednocześnie powiększenie liczby rąk roboczych w odlewniach rur i z tego punktu widzenia zgodziłoby się dać wydatne fundusze na ten cel, budowa wodociągu przy oszczędnem i sprawnem kierownictwie byłaby w Łodzi możliwa.* Licząc się z tą szczęśliwą dla Łodzi możliwością rozwiązania kapitalnego zagadnienia, zarząd miejski poczynił wszelkie techniczne przygotowania, gotów jest wreszcie przeznaczyć część swoich

szczupłych funduszów, by być gotowym do rozpoczęcia robót już wczesną wiosną.

Jeżeli chodzi o oświetlenie miasta, to dzięki koncesji, którą zawarto w roku 1925, Łódź ma sprawę nie tylko ułatwioną, ale i załatwioną. Nie będę przytaczał cyfr, gdyż każdy mieszkaniec m. Łodzi widzi, że w porównaniu do tego, co było w roku 1925, zrobiono olbrzymie postępy i dzięki warunkom koncesji za kilka lat w Łodzi ulic nieoświetlonych prawie że nie będzie.

Przechodzę do gmachów szkolnych. Pod tym względem Łódź w latach dawniejszych zrobiła duży krok naprzód, a mianowicie jest cały szereg nowoczesnych gmachów szkolnych, wybudowanych w latach 1923—1928. W związku z powiększeniem się liczby dziatwy szkolnej, ilość ta zaczyna być coraz mniej wystarczającą. Jest cały szereg szkół, które, niestety, mieścić się muszą w lokalach nieodpowiednich do tego celu. I znów zarząd miejski powinien pewne sumy rokrocznie na ten cel przeznaczać. Gdybyśmy wzięli pod uwagę tylko powiększenie ilości dziatwy szkolnej wskutek naturalnego przyrostu ludności, gdybyśmy już nie brali pod uwagę ani chęci przeniesienia szkół z lokali wynajętych do własnych, gdybyśmy nie brali pod uwagę powiększenia ludności wskutek naturalnego ciężenia ku Łodzi, zmniejszonego w dobie kryzysu, to i tak liczba dzieci rokrocznie będzie się powiększała o jakieś 3 tysiące, co stanowi przy obecnej nawet normie 54-ga dzieci na oddział 55 nowych sal, a w budżecie miejskim co najmniej 1,500,000.- złotych.

Wreszcie przechodzę do kwestji bruków. Niewątpliwie jest to największa i obecnie najważniejsza bolączka Łodzi. *Przyszłe zarządy miejskie będą musiały, pomimo kompresji budżetowej, pomimo coraz większych trudności wykrzesania nowych funduszków, poddać gruntownej rewizji dotychczasowy stosunek* do tego zagadnienia i przeznaczyć na ten cel znacznie większe środki, aniżeli były przeznaczone. Rozejrzyjmy się w cyfrach budżetowych na bruki w poprzednich latach. Zaokrąglając te cyfry przytoczę kilka ostatnich lat:

rok 1928	— 4.600.000.—
„ 1929	— 2.200.000.—
„ 1930	— 3.900.000.—
„ 1931	— 2.200.000.—
„ 1932	— 1.800.000.— i wreszcie
„ 1933	— 1.300.000.—

Widzimy, jak kształtował się budżet Oddziału Drogowego Wydziału Budownictwa i jak w ostatnich latach niepokojąco spadał. A teraz kilka danych o stanie zabrukowania miasta. W roku 1914 na ogólną długość ulic, wynoszącą 261 km przypadało 141 km ulic zabrukowanych, z tego

1 km kostki granitowej, 8 km bruku z kostki drewnianej, pozatem był bruk z kamienia polnego. Ulic niezabrukowanych było nieomal tak dużo, jak zabrukowanych, stanowiło to bowiem 45% ogólnej długości ulic. W roku 1915 z chwilą inkorporacji przedmieść stosunek ten przedstawiał się jeszcze gorzej, gdyż z ogólnej ilości 332 km przypadało na ulice zabrukowane 166 km i tyleż na niezabrukowane. Cyfry te stanowią dosadną charakterystykę stanu bruków w chwili narodzin samorządu miejskiego. Obecnie długość ulic w Łodzi wynosi 357 km, w tem 232 km ulic zabrukowanych i 125 km niezabrukowanych. W porównaniu z dawnym stanem rzeczy stwierdzamy przyrost 66 km ulic zabrukowanych. Dzisiaj ulice niezabrukowane stanowią tylko trzecią część ogólnej długości ulic. Jest to niewątpliwie postęp, jednakże musimy stwierdzić na zasadzie poprzednio przytoczonych cyfr, że postęp ten tyczy się poprzednich lat, w ostatnich zaś latach wydatkowane sumy na zabrukowanie ulic z każdym rokiem w przerażający sposób się zmniejszały, ilość nowowybrukowanych ulic równała się nieomal zeru.

Zastanówmy się, ile musi zarząd miejski wydawać pieniędzy, aby tylko utrzymać obecny stan zabrukowania miasta w jakim takim porządku. Ogólna ilość bruków z kamienia polnego wynosi 1,920,000 m², ulic bez bruków 997,000 m², granitowych 50,600 m², bazaltowych 6000 m², asfaltowych 24,800 m² i drewnianych, a właściwie resztek bruku drewnianego 15,600 m². Z ogólnej ilości bruków z kamienia polnego podanej wyżej, a mianowicie 1,920,000, około miliona metrów kw. należy do jezdni o ciężkim ruchu. Dla utrzymywania w porządku tej jezdni, trzeba rokrocznie przebrukowywać conajmniej 20%, t. j. 200,000 m² i konserwować 20% pozostałych ulic o ruchu lżejszym. Koszta takiego przebruku i konserwacja wynosi już 1,700,000 zł. Jeżeli dodamy do tego choćby niewielką ilość pieniędzy na zabrukowanie ulic, które są jeszcze w stanie niezabrukowanym, a więc, powiedzmy, pół miliona, i też bardzo nieznaczną sumę na ulepszone bruki w samym mieście, a więc na powiększenie bruków granitowych, asfaltowych i bazaltowych, wreszcie, o ile to będzie możliwe, klinkierowych, też za pół miliona, — otrzymamy minimum, które należałoby przeznaczać w najbliższych latach na roboty brukarskie — 2,700,000.- złotych. Dojdą tu jeszcze roboty przy chodnikach. Jednym słowem, dla Łodzi koniecznością najbliższych lat powinno być pomieszczenie w budżecie m. Łodzi rokrocznie 3-ech miljonów zł. na to, aby pod względem bruków doprowadzić miasto, po szeregu lat, do możliwego wyglądu.

Przy skomprimowaniu dochodów miejskich zwyczajnych, które na rok przyszły nie będą mogły być prelimitowane w większej ilości, niż 21 milionów złotych, dokładnie sobie zdajemy sprawę, że wykrojenie tak olbrzymiej, a pomimo tego koniecznej sumy jest nad wyraz trudne. I dlatego

doprowadzenie bruków miejskich do możliwego stanu jest zadaniem trudnym i skomplikowanym.

Oczywiście, że nietylko na ten cel trzeba *przeznaczyć* pieniądze — trzeba roboty te zorganizować w ten sposób, aby nie szły one *na marne*. Roboty te niewątpliwie powinny zaczynać się wczesną wiosną i kończyć wczesną jesienią, gdyż wykonane w czasie słońc jesiennych są dosłownym rzucaniem pieniędzy w błoto. System robót w Łodzi musi być zmieniony. Zresztą samorząd łódzki nigdy nie miał, dotychczas przynajmniej, szczęścia, by roboty brukarskie, czy to sposobem gospodarczym, czy przez przedsiębiorców były prowadzone należycie. Zmiana systemu prowadzenia robót i to jak najprędzej jest palącym zagadnieniem.

Jest rzeczą wątpliwą, czy przy obecnym stanie dochodów da się nawet te konieczności miasta naszego pomieścić całkowicie w budżecie, w którym lwią część musimy przeznaczyć na opiekę, zdrowotność i oświatę, ale tych kilka cyfr dosadnie wskazuje, jak oględnie należy gospodarować w naszym mieście i jak wszelkie rozumnie przeprowadzane oszczędności są celowe i konieczne.

Jesteśmy biedni i na gospodarkę rozrzuć nas nie stać.

BUDŻET ZARZĄDU M. ŁODZI NA ROK 1933/34

W myśl reskryptu Wojewody Łódzkiego z dnia 28 czerwca 1933 roku — Zarząd m. Łodzi obowiązany był do dokonania w uchwalonym przez Radę Miejską w dniu 23 lutego 1933 roku budżecie Zarządu m. Łodzi na rok 1933/34 zmian, mających na celu zrównoważenie tego budżetu.

Prace nad skorygowaniem tego budżetu zostały rozpoczęte jeszcze przez poprzednie władze miejskie.

Inż. W. Wojewódzki, po objęciu stanowiska Komisarza Rządowego m. Łodzi, zaraz na pierwszej konferencji, odbytej z naczelnikami Wydziałów i dyrektorami przedsiębiorstw miejskich, wezwał ich do przedłożenia skorygowanych budżetów w myśl zaleceń Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego.

Na podstawie dostarczonych przez poszczególne Wydziały Zarządu Miejskiego materiałów Wydział Finansowy opracował nowy budżet Zarządu m. Łodzi na rok 1933/34. Przedstawia się on, jak następuje: wydatki zwyczajne — zł. 20.416.214.-, wydatki nadzwyczajne zł. 8.182.639.-, czyli razem wydatki wynoszą zł. 28.598.853.-. Wpływy zwyczajne zł. 22.518.508.-. Wpływy nadzwyczajne zł. 6.080.345.-, razem wpływy wynoszą zł. 28.598.853.-. Budżet więc jest zrównoważony.

Rada Miejska uchwaliła tylko budżet zwyczajny, przewidując we wpływach 23.848.714.-, w wydatkach zaś 23.206.093.-. Przewyżka więc wpływów nad wydatkami wynosiła zł. 642.621.-.

Budżet nadzwyczajny przez Radę Miejską uchwalony nie został.

Nowoopracowany budżet przewiduje nadwyżkę wpływów nad wydatkami w kwocie zł. 2.102.294.-; oszczędności więc, poczynione w budżecie zwyczajnym, wynoszą zł. 1.459.673.-.

Budżet nadzwyczajny przewiduje we wpływach sumę zł. 6.080.345.-, a mianowicie: ze sprzedaży akcji Ł. Tow. Elektr. zł. 2.352.501.-, z Ministerstwa Opieki Społecznej na zatrudnienie bezrobotnych, zł. 204.248.-, z Funduszu Pracy na uregulowanie rzek Łódki i Bałutki zł. 1.300.000.-, z Kolei Elektrycznej Łódzkiej — zł. 22.358.-, z nadwyżki budżetowej z roku ubiegłego zł. 337.138.-, z tytułu pożyczek z Funduszu Pracy na budowę kanalizacji i wodociągów, na budowę drogi Łódź-Łagiewniki i na budowę gmachu szkolnego przy ul. Rokicińskiej 41, wreszcie na budowę osiedla Łagiewniki i Marysin ogółem zł. 1.864.100.-, razem jak wyżej zł. 6.080.345.-.

W wydatkach budżet inwestycyjny przewiduje: na zakup nieruchomości zł. 65.000.-, na opracowanie projektu robót kanalizacyjnych i wodociągowych w Łagiewnikach zł. 10.000.-, na skanalizowanie trzech nieruchomości miejskich zł. 38.883.-, na wykończenie mieszkalnych domów drewnianych zł. 59.796.-, na oprocentowanie pożyczek, zaciągniętych na roboty kanalizacyjne zł. 1.311.545.-, na prowadzenie robót kanalizacyjnych zł. 2.591.813.-, na budowę drogi Łódź-Łagiewniki zł. 633.464.-, na uporządkowanie terenów przy osiedlu Z. U. P. U. zł. 25.000.-, na wykończenie szkoły przy ul. Rokicińskiej zł. 400.000.-, na budowę skwerów i ogrodów zł. 77.051.-, na pokrycie różnych należności zł. 5165.-, na pokrycie niedoboru budżetowego z lat ubiegłych zł. 430.952.-.

Budżet 8-iu szpitali i sanatorjów miejskich przewiduje we wpływach i wydatkach zł. 1.686.433.-.

Budżet 9-ciu zakładów opiekuńczych przewiduje we wpływach i wydatkach zł. 892.173.-.

Budżet 11-tu przedsiębiorstw miejskich przewiduje we wpływach i wydatkach zł. 11.402.883.-, z czego: Kanalizacja i wodociągi zł. 5.124.090.-, Gazownia — zł. 3.379.825.-, Osiedle im. Montwiłła-Mireckiego zł. 1.222.556.-, Kino Oświatowe zł. 85.603.-, Zakład Hodowli Roślin zł. 115.756.-, maj. Rszew i Łagiewniki zł. 216.430.-, Warsztaty Mechaniczne zł. 426.395.-, Apteka Szpitalna zł. 218.242.-, Tabor Miejski zł. 260.328.-, Dom Pracy zł. 353.658.-.

Ogólny budżet Zarządu m. Łodzi na rok administracyjny 1933/34 (zwyyczajny, nadzwyczajny, szpitali miejskich, zakładów opiekuńczych i przedsiębiorstw komunalnych) zamyka się we wpływach i wydatkach sumą zł. 42.580.342.-.

Budżet ten został zatwierdzony decyzją Komisarza Rządowego m. Łodzi Nr. 165 z dnia 4 września 1933 roku, powziętą w zastępstwie Magistratu i Rady Miejskiej, i przesłany został Urzędowi Wojewódzkiemu Łódzkiemu.

STANISŁAW KEMPNER

Naczelnik Wydziału Zdrowotności Publicznej
Zarządu m. Łodzi

„DZIEŃ PRZECIWDUROWY W ŁODZI”

10 PAŹDZIERNIKA 1933 ROKU

Łódź, drugie miasto co do liczby ludności Rzeczypospolitej Polskiej — główne ognisko przemysłu włókienniczego — pod względem zdrowotnym pozostawia wiele do życzenia.

Złożyło się na to szereg okoliczności, przede wszystkim zaś brak normalnych urządzeń sanitarnych (kanalizacja, wodociągi), rozpowszechnione w Łodzi wadliwe budowanie dołów ustępowych, w których nieczystości wsiąkają w glebę, zatruwając wody studzienne, nienależyte utrzymanie filtrów, z których nieprzerobione i nieodkazywane nieczystości wypuszczane są na ulice miasta, niska kultura higieniczna ludności i t. p.

Wszystko to odbija się ujemnie na stanie zdrowotnym miasta i dotkliwie daje się we znaki przeszło 600-tysięcznej ludności. To też na terenie Łodzi mamy do czynienia ze stałym niemal zjawiskiem zapadalności mieszkańców na różne ostrozakażne choroby, z którymi walka pochłania dość znaczny odsetek budżetu Wydziału Zdrowotności Publicznej.

Miejskie władze sanitarne uporały się już oddawna z epidemią ospy i duru plamistego. Od dziesięciu lat nie mamy jednego przypadku zachorowania na ospę, a przypadki duru plamistego należą jedynie do sporadycznych i zawlekane są przeważnie do Łodzi z innych miejscowości.

Natomiast w ostatnim 10-cioleciu stałym gościem w miesiącach letnich i jesiennych jest na terenie Łodzi dur brzuszny, który pochłania znaczną liczbę ofiar. Dla przykładu przytoczyć należy następujące dane liczbowe z ostatniego 10-ciolecia:

w r. 1923	1040	osób chorowało	na dur brzuszny	—	zmarło	161
„ „ 1924	1045	„	„	„	„	146
„ „ 1925	709	„	„	„	„	87
„ „ 1926	805	„	„	„	„	112
„ „ 1927	701	„	„	„	„	96
„ „ 1928	537	„	„	„	„	77
„ „ 1929	866	„	„	„	„	62
„ „ 1930	615	„	„	„	„	64
„ „ 1931	798	„	„	„	„	88
„ „ 1932	1382	„	„	„	„	130
do września „ 1933	340	„	„	„	„	

Z powyższego zestawienia wynika, że najsilniejszą epidemię przeżywało miasto w roku 1932; w roku tym epidemia duru objęła cały kraj. Na szczęście w roku bieżącym, głównie wskutek chłodnego lata — liczba zachorowań zmniejszyła się o 50%.

Jest tajemnicą publiczną, że źródłem duru brzusznego jest niechlujstwo i brud, jako konsekwencje okropnych warunków mieszkaniowych Łodzi i ubożenie w okresie kryzysu mas robotniczych. Dlatego też inicjatywę kierownictwa Wydziału Zdrowotności Publicznej o zorganizowanie propagandowego dnia przeciwdurwego przyjęto w Łodzi powszechnie życzliwie, uważając, iż tylko drogą propagandy uda się wpłynąć na podniesienie kultury sanitarnej szerokich rzesz łódzkich, zwłaszcza robotniczych, wśród których tyfus grasuje. Propaganda może miastu zaoszczędzić wielu wydatków. Środki pieniężne, które pochłaniane są na leczenie chorych tyfusowych, mogłyby być przeznaczone na bardziej pożyteczne cele.

Dla przykładu warto zaznaczyć, że w roku 1932 chorzy z durem brzusznym spędzili w szpitalu miejskim w Radogoszczu 17.800 dni szpitalnych, a w szpitalu „Anny-Marji“ (dla dzieci) — 4223. Biorąc przeciętny koszt utrzymania chorego na 6 zł. dziennie, okaże się, że samo leczenie pochłonęło w Łodzi około zł. 140.000.-; a nie są tą sumą objęte wydatki na odkażanie mieszkań, izolację otoczenia, przewóz chorych i inne jeszcze wydatki, związane z walką z durem brzusznym. W przybliżeniu łącznie uczynią one około zł. 300.000.- rocznie.

A dur brzuszny powoduje jeszcze szereg innych strat.

Wskutek bowiem niezdolności chorych do pracy ponoszą oni bardzo poważne straty na zarobkach. Przeciętnie okres niezdolności do pracy z powodu zachorowania na tyfus trwa 42 dni, co przy 1382 chorych w roku 1932 wynosi poważną liczbę 52.000 dni, straconych z powodu choroby. Przeciętna śmiertelność z tyfusu wynosi od 10% do 13%.

Do jakich zatem strat w gospodarstwie narodowym przyczynia się dur brzuszny?

Z powyższych względów walka z durem brzusznym w Łodzi jest od szeregu lat integralną częścią pracy Wydziału Zdrowotności Publicznej. Dur stanowił zawsze około 50% wszystkich chorób zakaźnych.

Ostatnio dur został już wprawdzie zepchnięty ze swego dominującego stanowiska, gdyż stosunek jego do innych chorób ostrozakaźnych, z wyjątkiem 1932 roku, znacznie zmalał, dochodząc od 15% do 20% wszystkich chorób zakaźnych w Łodzi. Jednak, mimo znacznego spadku w roku bieżącym liczby zachorowań, jest to jeszcze aż nazbyt wiele, gdyż powinniśmy się go pozbyć, jeśli niezupełnie, to przynajmniej ograniczyć do sporadycznych przypadków, jak to ma miejsce z durem plamistym.

Ten cel osiągnąć będzie można drogą wzmożonej propagandy szczególnie w ośrodkach robotniczych oraz na terenie szkół łódzkich. W tym celu został powołany Komitet organizacyjny, który ma za zadanie przeprowadzenie „Dnia Przeciwdurowego w Łodzi“. Dzień ten wyznaczony został na 10 października r. b.

Był to pierwszy tego rodzaju dzień w Polsce i w Łodzi, która niestety należy do liczby miast, najbardziej odczuwających klęskę tej choroby.

KRONIKA

I. Z ŻYCIA ZARZĄDU M. ŁODZI.

DECYZJE KOMISARZA RZĄDOWEGO M. ŁODZI.

W miesiącach: lipcu, sierpniu i wrześniu 1933 roku Komisarz Rządowy powziął ogółem 212 decyzyj w zastępstwie Magistratu i Rady Miejskiej, mianowicie:

w lipcu:	w zastępstwie Magistratu 14,	w zastępstwie Rady Miejskiej 59
w sierpniu:	„ „ „ 52,	„ „ „ „ 29
we wrześniu:	„ „ „ 51,	„ „ „ „ 27
ogółem	w zastępstwie Magistratu 97,	w zastępstwie Rady Miejskiej 115

Wnioski dla powzięcia decyzyj zgłosiły następujące Wydziały:

	<i>w lipcu</i>	<i>w sierpniu</i>	<i>we wrześniu</i>
Wydział Prezydjalny	8	12	6
„ Finansowy	1	9	8
„ Oświaty i Kultury	—	5	2
„ Opieki Społecznej	—	1	3
„ Budownictwa	54	54	20
„ Zdrowotności Publicznej	2	3	5
„ Gospodarczy	5	12	6
Urząd Przemysłowy I Instancji	—	—	4
Wydział Kanalizacji i Wodociągów	—	1	1
„ Przedsiębiorstw Miejskich	—	2	3
„ Wydział Plantacyj Miejskich	3	2	—
	<u>73</u>	<u>81</u>	<u>58</u>

Decyzje te dotyczą spraw następujących:

a) w lipcu: 7 — spraw personalnych, 2 — gospodarczych, 6 — przetargów dostaw, 2 — finansowych, 2 — opłat wszelkiego rodzaju, 49 — budowlanych, 5 — różnych;

b) w sierpniu: 6 — spraw personalnych, 5 — gospodarczych, 4 — przetargów-dostaw, 5 — finansowych, 9 — opłat i cen różnego rodzaju, 23 — budowlanych, 4 — subwencyj, 3 — inwestycyjj, 6 — podatkowych, 10 — różnych;

c) we wrześniu: 3 — spraw personalnych, 3 — gospodarczych, 6 — przetargów-dostaw, 3 — finansowych, 5 — opłat różnego rodzaju, 15 — budowlanych, 1 — subwencyj, 2 — inwestycyjj, 2 — gruntowych, 8 — różnych, 5 — podatkowych, 4 — statutowych-regulaminowych, 1 — budżetowa.

Z ważniejszych decyzyj, powziętych przez Komisarza Rządowego, należy wymienić:

1) obniżenie czynszu dzierżawnego za mieszkania w domach drewnianych w Chojnach i na Mani, w domach Osiedla Miejskiego im. Montwilla-Mireckiego oraz w domach miejskich przy ul. Podmiejskiej 16 i 16a;

2) urządzenie oraz oświetlenie parku na terenie Kolonji mieszkaniowej Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Łodzi;

3) powołanie do życia komisyj i komitetów, funkcjonujących przy poszczególnych wydziałach Zarządu Miejskiego w nowym składzie;

4) zapoczątkowanie robót wodociągowych w m. Łodzi;

5) obniżenie czynszu dzierżawnego od budek i straganów ulicznych oraz szafek przenośnych;

6) rozpatrzenie 2-eh zarzutów przeciw uchwalonym w dniu 20 kwietnia 1933 roku przez Radę Miejską szczegółowym planom zabudowania miasta;

7) wydzierżawienie na okres 3-eh lat Towarzystwu Krzewienia Zagadnień Opieki Społecznej w Łodzi pod urządzenie ogródków działkowych terenu miejskiego na t. zw. Polesiu Konstantynowskim;

8) wprowadzenie ulgowych stawek opłat za wydawanie zezwoleń na budowę jednorodzinnych domów mieszkalnych;

m. Łodzi:

9) likwidacja gospodarstwa rolnego, prowadzonego w majątku miejskim Lagiewniki;

10) ogłoszenie o przyłączeniu się do miejskiej sieci kanalizacyjnej 3 serji nieruchomości

11) zawarcie umowy z właścicielami Zakładu Kąpielowego przy ul. Mielczarskiego Nr. 11 w sprawie kąpania, strzyżenia i dezynfekowania odzieży osób, skierowanych przez instytucje Zarządu m. Łodzi;

12) zmiana Regulaminu Porządkowego Rzeźni Publicznych m. Łodzi;

13) opinja w sprawie Kasy Zapomogowej przy Cechu Kuśnierzy w Łodzi;

14) opinja w sprawie poprawek do Statutu Cechu Rzeźniczo-Wędliniarskiego w Łodzi;

15) zmiana Statutu o opłatach za korzystanie z urządzeń targowisk miejskich w Łodzi;

16) zmiany w budżecie Zarządu m. Łodzi na rok administracyjny 1933/34;

17) opinja w sprawie utworzenia Sądu Polubownego przy Korporacji Przemysłu Graficznego w Łodzi;

18) wznowienie działalności Rady Nadzorczej Walki z Gruźlicą w Łodzi;

19) obniżenie o 50% wysokości opłat, pobieranych od konsumentów gazu na pokrycie wydatków administracyjnych, związanych z utrzymaniem w ewidencji gazomierzy i instalacji gazowych;

20) zaciągnięcie krótkoterminowej pożyczki od Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi w kwocie zł. 300.000.-;

21) ustalenie opłat za czynności, spełniane przez Urząd Przemysłowy I instancji;

22) dokonanie wyboru nowych opiekunów społecznych;

23) powołanie do życia Sekcyj: Epidemjologicznej, Walki z Jaglicą i Walki z Rakiem;

24) ustalenie na rok 1934 dodatku komunalnego do państwowego podatku przemysłowego od świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych;

25) ustalenie na rok 1934 dodatku komunalnego do państwowego podatku przemysłowego od obrotu przedsiębiorstw i zajęć, wykonywanych na obszarze m. Łodzi;

26) ustalenie na rok 1934 dodatku komunalnego do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków;

27) zaciągnięcie pożyczki krótkoterminowej ze Skarbu Państwa w kwocie zł. 600.000.-.

Program robót inwestycyjnych w najbliższym 5-cioleciu. W sierpniu r. b., pod przewodnictwem Komisarza Rządowego miasta Łodzi, p. inż. W. Wojewódzkiego odbyła się konferencja w sprawach programu robót inwestycyjnych Gminy Miejskiej Łódź na rok 1934 oraz na najbliższe pięćciolecie.

Przedstawienia tego programu domagał się Fundusz Pracy oraz Urząd Wojewódzki Łódzki.

W konferencji wzięli udział naczelnicy Wydziałów: Budownictwa, Plantacji Miejskich i Przedsiębiorstw Miejskich, oraz dyrektorzy przedsiębiorstw miejskich: Gazowni, Kanalizacji i Wodociągów.

Zdecydowano wystąpić do Funduszu Pracy, z wnioskiem o przyznanie Gminie Miejskiej Łódź kredytów na następujące roboty publiczne, jak: dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej, ukończenie regulacji rzek: Łódki, Bałutki i Jasieni, rozpoczęcie budowy urządzeń wodociągowych, ukończenie budowy drogi Łódź-Lagiewniki, ułożenie ulepszonego bruku w śródmieściu, budowa wiaduktu, łączącego ulicę Tramwajową z ulicą Wysoką, budowa gmachu szkolnego w dzielnicy Bałuty, budowa pralni w Osiedlu Miejskim im. Montwilla-Mireckiego, oraz ułożenie nowych rurociągów przez Gazownię Miejską.

Zainteresowane Wydziały Zarządu Miejskiego opracowały plany i kosztorysy tych robót.

W pięcioletnim programie robót inwestycyjnych przewidziana jest budowa dalszych trzech gmachów szkolnych, budowa II Miejskiego zakładu kąpielowego i budowa dzielnicowych domów ludowych.

Wpłaty podatków do Urzędów Skarbowych. Z dniem 1 września 1933 roku wymiar i pobór podatków od nieruchomości i od placów niezabudowanych przejęły od Zarządu Miejskiego władze skarbowe.

Z dniem 1 października 1933 roku pobór podatku od lokali, zarówno państwowego, jak i komunalnego, przejęły również Urzędy Skarbowe.

Oplaty od kwitów komornianych na rzecz Funduszu Pracy przyjmują Urzędy Skarbowe już od dnia 1 września r. b., wobec czego opłat tych nie należy kierować do Kasy Miejskiej, lecz do odnośnych Urzędów Skarbowych.

Zwiększenie czynności Wydziału Opieki Społecznej. Z dniem 1 września 1933 roku Wydział Opieki Społecznej przejął od innych Wydziałów Zarządu Miejskiego m. Łodzi czynności, związane z dokonywaniem wywiadów o stanie materialnym mieszkańców m. Łodzi w następujących sprawach: bezpłatne leczenie, ulgi w podatku dochodowym (zaświadczenia o stanie liczebnym rodziny), odroczenie służby wojskowej z tytułu opiekuństwa, nadanie obywatelstwa polskiego, ustalanie spadkobierców po zmarłych.

Ubiegający się o bezpłatne leczenie zwracają się z kwalifikacją do działu kwalifikacyj szpitalnych, ul. Żeromskiego 4, przyczem składanie podania jest zbędne. Dział ten odsyłać będzie kwalifikacje do Wydziału Opieki Społecznej.

Procedura ta nie dotyczy oczywiście nagłych i pilnych wypadków, które załatwiane będą przez dział kwalifikacyj szpitalnych natchemiasł, bez wywiadu o stanie materialnym. Zwracanie się petentów w tych sprawach do Wydziału Opieki Społecznej jest zbyteczne.

Ubiegający się o ulgi w podatku dochodowym winni zwracać się do Wydziału Opieki Społecznej, ul. Zawadzka 11, II piętro, front, okienko Nr. 25, z książką meldunkową oraz zaświadczeniem właściciela domu, stwierdzającym liczbę osób, będących na utrzymaniu petenta.

Do tegoż okienka zwracać się powinni ubiegający o odroczenie służby wojskowej z tytułu opiekuństwa.

Sprawy, dotyczące nadania obywatelstwa polskiego oraz ustalenia spadkobierców po zmarłych, załatwiane będą w drodze korespondencji z odnośnymi urzędami.

Udział pracowników miejskich w subskrypcji Pożyczki Narodowej. Pracownicy Zarządu m. Łodzi przyłączyli się do ogólnej akcji subskrybowania Pożyczki Narodowej.

2269 pracowników zadeklarowało sumę złotych 366.900.-.

Prócz pracowników administracyjnych Zarządu m. Łodzi, którzy na Pożyczkę Narodową zadeklarowali wyżej przytoczoną sumę, pracownicy przedsiębiorstw miejskich, jak: Kanalizacji i Wodociągów, Gazowni i Komunal-

nej Kasy Oszczędności zadeklarowali sumę zł. 72.650.-.

Zaznaczyć należy, że Gazownia Miejska i Komunalna Kasa Oszczędności, jako samoistne przedsiębiorstwa miejskie, subskrybowały sumę zł. 50.000.- (po 25.000.-).

Ogółem więc przedsiębiorstwa oraz pracownicy Zarządu Miejskiego zadeklarowali sumę zł. 489.550.-.

Niezależnie od tego wszyscy pracownicy, przebywający na dorocznych i zdrowotnych urloпах po powrocie z nich zadeklarują swój udział w pożyczce narodowej w indywidualnych zgłoszeniach.

Podkreślić należy, że liczna grupa robotników przedsiębiorstw miejskich „Kanalizacja i Wodociągi” i Wydziału Plantacji Miejskich z własnej inicjatywy przyłącza się do akcji subskrypcji Pożyczki Narodowej, zgłaszając swój udział po 50 złotych.

Urzednicy Zarządu m. Łodzi stają do zawodów o odznakę strzelecką. Komisarz Rządowy m. Łodzi, p. inż. W. Wojewódzki zwrócił się z pismem okólnem do wszystkich naczelników wydziałów, biur i urzędów Zarządu Miejskiego, aby zachęćli podległych sobie urzędników do stawiania do zawodów o odznakę strzelecką.

Zawody będą przeprowadzane w ścisłym porozumieniu z Miejskim Komitetem W. F. i P. W. i Łódzkim Klubem Propagandy Strzelectwa w Polsce.

Równocześnie p. Komisarz Rządowy pismem okólnem zwrócił się do pp. naczelników, aby w związku z organizowaniem przez Sekcję Miejską Obrony Przeciwlotniczej i Przeciwgazowej przeszkoleniem wszystkich pracowników miejskich, jak i wyższych funkcjonariuszów (bez względu na wiek, płeć i stanowisko) w dziedzinie obrony przeciwlotniczej, gazowej i ratownictwa przeciwgazowego poinformowali o tej akcji pracowników i zapisywali ich na wykłady, jakie będą zorganizowane w miesiącach zimowych.

Otwarcie czytelnicy przy Bibliotece Miejskiego Muzeum Historji i Sztuki. W dniu 1 października r. b. została otwarta czytelnia przy bibliotece i dziale rękopisów Miejskiego Muzeum Historji i Sztuki im. J. i K. Bartoszewiczów

w Łodzi, Plac Wolności 1. Pracować w czytelnicy będą mogły te jedynie osoby, które wykażą się pracą na polu naukowym. Dział rękopisów Muzeum uporządkowany i skatalogowany według najnowszych zasad dzieli się na dwie zasadnicze grupy: historyczną w ścisłym słowa tego znaczeniu, oraz na historję literatury.

Pierwsza grupa zawiera szereg dokumentów z XVI—XVIII w. m. in. korespondencje najbliższej rodziny Stanisława Augusta (ojca, matki, braci), oraz całego szeregu innych rodzin magnackich; pozatem odpisy uwierzytelnione aktów grodzkich i ziemskich; teki Wessla, zawierające szyfrowane raporty o działalności Konfederacji Barskiej, a wkońcu zbiór druków, dotyczących wojny światowej, inwazji i pierwszych lat niepodległości. W grupie drugiej przedewszystkiem należy wymienić kilkadziesiąt tomów t. zw. „silvae rerum”, zawierających szereg utworów z wieku XVII i XVIII, korespondencję wybitnych pisarzy — najliczniejsza J. I. Kraszewskiego i artykuły, rozprawy oraz powieści w rękopisach.

Biblioteka Muzeum dzieli się na grupę czasopism niejednokrotnie sięgających czasów przedrozbiorowych Polski, a następnie bogato ilustrujących lata tragicznych zmagañ się narodu; oraz na dział książek, zawierający przeważnie dzieła z historii literatury historyczne uzupełniające dział rękopisów.

Czytelnia otwarta jest: w środy, soboty i niedziele od godz. 10-ej do 15-ej.

Z Miejskich placów gier i zabaw dla dzieci. Referat Wychowania Fizycznego Wydziału Zdrowotności Publicznej Zarządu m. Łodzi otrzymał fundusze na prowadzenie w okresie letnim, w czasie od 16 czerwca do 16 sierpnia — miejskich placów gier i zabaw dla dzieci, oraz w sezonie zimowym — ślizgawek.

Placów gier i zabaw uruchomiono w okresie sprawozdawczym — 40. Przeciętna liczba dni zajęć dzieci na placach wyniosła 47. Ogólna liczba dni zabawowych, jakie dziatwa spędziła na wszystkich placach, wyniosła 466,226, w tem: dziewczęta miały dni zabawowych 254,908, chłopcy — 211,318. Przeciętna liczba dzieci dziennie na wszystkich placach stanowiła 9919. Zatrudnionych na placach było 64 wychowaw-

ców, którzy prowadzili gry i zabawy według regulaminu, opracowanego przez Wydział Zdrowotności Publicznej.

Szkoły powszechne i przedszkola w bieżącym roku bardziej intensywnie, niż w latach ubiegłych, korzystały z placów gier i zabaw, uprawiając tam gimnastykę oraz gry ruchowe.

W okresie sprawozdawczym dokonano ulepszeń na 3-ch placach zabaw, a mianowicie: 1) na nowouzyskanym placu zabaw przy ulicy Sosnowej Nr. 29 — ustawiono przyrządy do zabaw: zjeżdżalnię i równoważnię; 2) na placach zabaw przy ulicy Sienkiewicza L. 42, oraz przy ulicach Perla i Alei Unji urządzono ogródki kwiatowe i warzywne i otoczono je siatką drucianą — dla dzieci sąsiednich przedszkoli miejskich i prywatnych.

Pozatem ulepszone zostały boiska, przez wysypanie ich piaskiem gruboziarnistym, zadarnienie i otoczenie ich roślinnością. Wreszcie udało się częściowo skutecznie w bieżącym roku dostarczanie dzieciom wody do picia i do mycia po zajęciach na placach.

Na miejskich placach zabawowych sprawność dzieci w grach i zabawach, oraz posłuch dziatwy względem wychowawców są coraz bardziej godne zaznaczenia. System wychowania fizycznego wpływa coraz dodatniej nie tylko na zdrowie dziatwy, ale i na jej postępowanie i obycie.

Zakończenie Miejskich Półkolonij Letnich.

W dniu 18 sierpnia 1933 roku, odbyła się uroczystość zamknięcia półkolonij letnich, zorganizowanych przez Zarząd m. Łodzi w Parku 3-go Maja dla najuboższej dziatwy, uczęszczającej do szkół powszechnych.

Na uroczystości powyższej był Komisarz Rządowy m. Łodzi, p. inż. Wacław Wojewódzki, któremu towarzyszyli pp.: Tadeusz Wisławski, Naczelnik Wydziału Opieki Społecznej, Józefa Pułernicka, Inspektorka Wychowawcza tegoż Wydziału, oraz F. Wojdel, kierownik półkolonij.

Program uroczystości, na który złożyły się popisy gimnastyczne, tańce i różne gry dzieci, został zakończony przemówieniem p. Komisarza Rządowego do dziatwy i wychowawców.

Przedstawiciele Gminy Miejskiej Łódź w Zarządzie Spółki Akcyjnej „Kolej Elektryczna Łódzka”. Komisarz Rządowy m. Łodzi delegował do Rady Nadzorczej Spółki Akcyjnej „Kolej Elektryczna Łódzka” w miejscu — jako przedstawiciele Gminy Miejskiej Łódź, pp.: adw. Modesta Sloniowskiego i Franciszka Waszkiewicza, do Zarządu teje Spółki — pp.: inż. Juliana Brzozowskiego i dr. Henryka Feliksa.

Pozatem Komisarz Rządowy m. Łodzi p. inż. Wacław Wojewódzki osobiście wchodzi do Zarządu teje Spółki, jako przedstawiciel Gminy Miejskiej Łódź.

Miejska Komisja Podatkowa. Komisarz Rządowy m. Łodzi — na podstawie art. 45 ustawy z dnia 23 marca 1933 roku o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego — powołał do życia Komisję do udzielania ulg podatkowych.

W skład komisji weszli pp.: Chwałbiński Leon, Barteżak Stanisław, Dobranc Bertold, Durko Adam, Holcgreber Wacław, Jasiński Bolesław, Klikar Oskar, Lipiński Adam, Neugebauer Ludwik, Otwinowski Franciszek, Rassalski Ignacy, Sendowski Szaja, Wadowski Marjan, Wolman Gerszon, Symforjan Kostowski.

Komisja opiniodawcza w K. K. O. m. Łodzi.

Dla opinjowania spraw, dotyczących udzielania kredytu przez Komunalną Kasę Oszczędności miasta Łodzi, została powołana przez Komisarza Rządowego Komunalnej Kasy Oszczędności miasta Łodzi, p. Chudzyńskiego Komisja Opiniodawcza. Do Komisji tej weszli pp.: Fr. Waszkiewicz, Bolesław Jędrzycki i poseł Jakób Minberg.

Miejska Komisja Opieki Społecznej.

Komisarz Rządowy m. Łodzi, p. inż. W. Wojewódzki powołał do życia Miejską Komisję Opieki Społecznej, do której weszli: pp. Tadeusz Wisławski, naczelnik Wydziału Opieki Społecznej, jako przewodniczący, oraz członkowie: Błaszczuk Jan, Borkowski Antoni, Gutekunst Teodor, Kotlicka Helena, Krause Konstanty, Muszyński Aleksander, Chari Piotr, Socha Józef, Wasilewski Kazimierz, Waszkiewicz Franciszek, Marczyńska Kazimiera, Peyzerówna Helena i Rauowa Helena, oraz ks. prałat Wacław Wy-

rzykowski, ks. pastor Karol Kotula i przedstawiciel gminy żydowskiej Stanisław Jarociński.

Zaznaczyć należy, że 10 osób z pośród wymienionych członków wchodzi w skład Komisji w charakterze przedstawicieli społeczeństwa, 3 — jako przedstawiciele stowarzyszeń społecznych oraz 5 — w charakterze opiekunów społecznych.

Opiekunowie społeczni w Miejskiej Komisji Opieki Społecznej. W dniu 13 września 1933 roku o godzinie 20 m. 30 w lokalu Wydziału Opieki Społecznej Zarządu m. Łodzi przy ulicy Zawadzkiej L. 11 pod przewodnictwem Komisarza Rządowego m. Łodzi, p. inż. W. Wojewódzkiego, odbyło się I posiedzenie Miejskiej Komisji Opieki Społecznej w nowym składzie.

Na powyższym posiedzeniu na opiekunów społecznych powołani zostali: pp. Grossman Aron, Koperski Zygmunt, Kotlicka Helena, Krause Konstanty, Pawlikowski Antoni, Sobczak Michał, Socha Józef, Sokolski Konstanty, Tłuczek Piotr, Wymysłowski Michał.

Na zastępców opiekunów społecznych wybrani zostali: pp. Białczak Bolesław, Biłstowski Apolinary, Bujnicki Aleksander, Gębalski Antoni, Hirszfild Ignacy, Jędrzejewski Ksawery, Mackiewicz Antoni, Nalichowski Józef, Olejnik Stanisław, Smętkiewicz Wincenty, Szmidel Walerjan, Wawrzyniak Ignacy.

Nowi opiekunowie społeczni złożyli przyrzeczenie. W dniu 18 września 1933 r. pod przewodnictwem Komisarza Rządowego m. Łodzi, p. inż. Wacława Wojewódzkiego, w asyście naczelnika Wydziału Opieki Społecznej, p. T. Wisławskiego, oraz kierowników pp. S. Wojdana i W. Klecka, odbyło się pierwsze uroczyste zebranie opiekunów społecznych m. Łodzi, wybranych na posiedzeniu Miejskiej Komisji Opieki Społecznej w dniu 13 września r. b.

P. Komisarz Rządowy pouczył opiekunów — w myśl art. 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 11 kwietnia 1929 roku w sprawie ustanowienia opiekunów społecznych oraz § 7 instrukcji miejskiej o powołaniu opiekunów społecznych i sposobie wykonywania przez nich czynności opiekuńczych, o ciężących na nich obowiązkach, następnie odebrał od nich przyrzeczenie, iż

spełniać będą obowiązki swe sumiennie ku pożytkowi powierzonej ich trosce ludności, przestrzegając zarazem przepisów prawa.

Przyrzeczenie złożyli nowowybrani opiekunowie: pp. Grossman Aron, Krause Konstanty, Pawlikowski Antoni, Socha Józef, Sokolski Konstanty, Tłuczek Piotr i Wymysłowski Michał.

O złożeniu przyrzeczenia sporządzony został odpowiedni protokół.

Miejska Komisja Teatralna. Komisarz Rządowy miasta Łodzi — na podstawie art. 45 ustawy z dnia 23 marca 1933 roku o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego — powołał do życia Komisję Teatralną, w skład której weszli niżej wymienieni przedstawiciele miasta Łodzi: pp. T. Czapczyński, L. Gajewicz, Z. Hajkowski, M. Pfeifrowa, J. Waltratus, J. Woleczyński, W. Kosińska-Lorentzowa, K. Wroczyński, przedstawiciel Syndykatu Dziennikarzy Polskich w Łodzi, oraz L. Piotrowski, jako sekretarz.

Komisja do spraw regulacji i zabudowania m. Łodzi. Działając na podstawie art. 73 i 44 ustawy z dnia 23 marca 1933 roku o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294) Komisarz Rządowy m. Łodzi p. inż. W. Wojewódzki z dniem 20 września r. b. powołał do życia komisję do spraw regulacji i zabudowania miasta Łodzi przy Zarządzie Miejskim.

Do Komisji tej weszli pp. Komisarz Rządowy m. Łodzi inż. Wacław Wojewódzki — jako przewodniczący, inż. Jan Rybolowicz, naczelnik Wydziału Budownictwa — jako zastępca przewodniczącego, inż. Jan Kwapiszewski, kierownik Oddziału — jako referent, i przedstawiciel: Biura Planu Regionalnego m. Łodzi, Polskich Kolei Państwowych, Dowództwa Korpusu Nr. IV w Łodzi, Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi, 2 przedstawiciele Stowarzyszeń Właścicieli Nieruchomości m. Łodzi, 2 przedstawiciele Wydziału Zdrowotności Publicznej.

Prócz wyżej wymienionych do Komisji do spraw regulacji i zabudowania miasta Łodzi powołani zostali w charakterze rzeczoznawców-urbanistów pp. prof. T. Tolwiński z Warszawy

(jako członek) oraz inż. Jawornicki z Warszawy (jako zastępca).

Sekretarzem Komisji mianowany jest p. Kazimierz Auerbach — referent Oddziału Regulacji Miasta.

Sekcje Wydziału Zdrowotności Publicznej Zarządu m. Łodzi. Komisarz Rządowy m. Łodzi p. inż. Wacław Wojewódzki na wniosek Wydziału Zdrowotności Publicznej — powołał do życia Sekcje: Epidemjologiczną, Walki z Jaglicą i Walki z Rakiem.

Do Sekcji Epidemjologicznej weszli pp. dr. Bolesław Misjon, inż. Jan Kloczkowski, dr. Erna Seliwanowa, dr. Stanisław Skalski, dr. Mojżesz Wolfson, dr. Tadeusz Załęski.

Do Sekcji Walki z Jaglicą weszli pp. dr.

Bolesław Misjon, dr. Władysław Garliński, dr. Stanisław Gutentag, dr. Stanisław Hurwicz, dr. Czesław Jastrzębski, dr. Stefan Ladyński, naczelnik Stanisław Kempner, dr. Ignacy Margolis, naczelnik Edward Rosset, dr. Józef Schweig, dr. Tadeusz Sokołowski, dr. Stanisław Stańczak, naczelnik Tadeusz Wisławski, przedstawiciel Kasy Chorych oraz przedstawiciel D. O. K. IV.

Do Sekcji Walki z Rakiem weszli pp. dr. Edward Mittelstaedt, dr. Jeremi Barciński, dr. Leopold Dengel, dr. Kazimierz Erdman, dr. Stanisław Hurwicz, naczelnik Stanisław Kempner, dr. Wacław Kędziński, dr. Józef Marzyński, dr. Bolesław Misjon, naczelnik Edward Rosset, dr. Antoni Tomaszewski, dr. Henryk Wajs, dr. Ignacy Watten oraz przedstawiciel Kasy Chorych.

II. RÓŻNE.

Podatek od budynków. W związku z przedstawieniami Ministerstwa Spraw Wewnętrznych do zatwierdzenia uchwałami rad miejskich o wprowadzeniu samoistnych podatków od budynków zamiast dotychczas pobieranych dodatków do państwowego podatku od nieruchomości, Ministerstwo wyjaśniło, że nie będzie mogło wyrazić zgody na zmianę istniejących dodatków na samoistne podatki. Ministerstwo uznaje utrzymanie na przyszłość kumulacji samorządowego podatku od budynków z państwowym podatkiem od nieruchomości za celowe.

Koszty administracyjne gmin. Istniejąca przy prezesie rady ministrów komisja dla uprawnienia administracji kończy swe prace i ma być zlikwidowana w r. b.

Jednym z ostatnio opracowanych przez komisję projektów jest odciążenie gmin od niektórych czynności, zleconych im przez władze państwowe. Koszty administracyjne przekroczyły w wielu gminach 50 proc. budżetów gminnych.

Komisja projektuje m. in. zwolnienie gmin z obowiązku przeprowadzania czynności statystycznych, z obowiązku ściągania rat ogniowych, wręczania zawiadomień sądowych, utrzymywania aresztów gminnych i t. d.

Domy pracy w Warszawie. Dnia 1 b. m. weszło w życie rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej, dotyczące przymusowego umieszczenia w przytułkach i domach pracy przymusowej na obszarze m. st. Warszawy.

Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej wprowadza w życie postanowienia dekretu Prezydenta o zwalczaniu żebractwa i włóczęgostwa.

Z opieki społecznej. Na mocy ustawy o opiece społecznej, każdy przebywający w obrębie gminy w ciągu roku nabywa prawo do opieki społecznej.

Taki stan rzeczy obciąża w znacznym stopniu stolicę, do której przybywają rzesze ubogich z całej Polski. Z tego powodu zarząd miejski narażony jest na ogromne straty, gdy mniejsze gminy prowincjonalne nie odczuwają zwiększenia ciężaru na opiekę społeczną.

Decyzja magistratu w sprawie wystąpienia do władz o nowelizację ustawy jest wykonana i memoriał przesłano do ministerstwa.

Chodzi o zmianę ustawy w tym kierunku, aby prawo do opieki społecznej nabywano dopiero po 3-letnim zamieszkiwaniu. Petenci na takiej zmianie nie ucierpią, chodzi jedynie o

przelanie obowiązku niesienia pomocy na gminy, z których petenci pochodzą.

Pozatem wysunięto postulat wprowadzenia przepisu o przymusowym wysiedleniu z Warszawy nienależących do gminy stołecznej, a uciążliwych dla miasta.

Akty złączenia. Zgodnie z nową ustawą meldunkową zniesiono w Warszawie dawny system sporządzania aktów złączenia w celu zmiany nazwiska kobiety, wstępującej w związku małżeńskie. Według dawnych przepisów należało przedstawić opłacone wyciągi i złożyć podanie. Koszt takiej formalności dochodził do 20 złotych.

Na mocy nowej ustawy wystarczy wypełnić nowe kartki meldunkowe, zaznaczając w uwagach, iż jest to zawiadomienie o zawarciu małżeństwa i dołączając odpis aktu ślubu.

Wilno.

Zniżka opłat w taksówkach. Magistrat powziął uchwałę obniżenia dotychczasowej taryfy za przejazd dorożkami samochodowymi

w myśl której pierwszy kilometr liczyć się będzie 80 gr., każdy następny — 50 gr. Dotychczas kilometr przejazdu taksówką kosztował 80 gr. Na dokonanie przeróbek w licznikach magistrat wyznaczył właścicielom samochodów termin 6-miesięczny.

Wilno.

Walka z epidemiami. Z Dzisny donoszą, że dzięki akcji zapobiegawczej, na terenie powiatu dzisneńskiego zlikwidowano epidemję tyfusu. Na terenie całego powiatu choruje obecnie zaledwie 7 osób. Również dzięki akcji kolumny lekarskiej zmniejszyła się liczba chorych na jaglicę. Obecnie w powiecie choruje na jaglicę nie więcej, niż 150 osób, podczas gdy w r. 1931 chorowało 1300 osób, a w r. 1932 — 967 osób.

Kalisz.

Nowy podział administracyjny powiatów. Rozporządzeniem wojewody łódzkiego powiat kaliski podzielony został na 20 gmin wiejskich, zaś powiat wieluński — na 25 gmin.

BIBLIOGRAFJA

„Rocznik Łódzki”, poświęcony historii Łodzi i okolicy tom III pod redakcją Józefa Raciborskiego przy współudziale Bronisława Ziemięckiego i Kazimierza Kaczmarczyka, stron 422+35 ilustracyj i 1 tablica.

Jest to wydawnictwo Archiwum Akt Dawnych m. Łodzi, obejmujące dwanaście rozpraw opracowanych na podstawie materiałów archiwalnych przez następujących autorów: dr. Alfonsa Parczewskiego — prof. Uniwersytetu Stefana Batorygo w Wilnie; dr. Roberta Rembielińskiego; dr. Filipa Friedmana; Mieczysława Komara; Eugenjusza Ajnenkiela; mjr. Józefa Andruszewskiego — naczelnika Wydziału Wojskowego Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego; dr. Kazimierza Konarskiego — dyrektora Archiwum Akt Dawnych w Warszawie; dr. Adama Próchnika — archiwisty Archiwum Akt Dawnych w Warszawie; Romana Janiszewskiego — kustosa Archiwum Akt Dawnych m. Łodzi oraz Józefa Raciborskiego kierownika Archiwum Akt Dawnych m. Łodzi.

Dr. Alfons Parczewski, napisał „O genezie nazwy Łodzi”. Zmarły w ostatnim czasie sędziwy historyk, prawnik i archeolog w krótkim, rzeczowym artykule daje pogląd swój osobisty na genezę nazwy miasta, wywodząc nazwę tę, podobnie jak prof. J. K. Kochanowski od rodu rycerskiego Łodźiów.

Artykuł prof. Parczewskiego jest niejako wstępem do większej źródłowej rozprawy Józefa Raciborskiego p. t. „Godło i pieczęcie Łodzi”, w której autor, poczynając od najdawniejszej pieczęci miejskiej z XV wieku, podaje w porządku chronologicznym herb miasta i pieczęcie używane przez magistrat łódzki w szeregu wieków — kończąc na pieczęci z czasów dzisiejszych. Cały materiał heraldyczny i sfragistyczny oparty na źródłach archiwalnych, ilustrowany jest 30 reprodukcjami autentyków, wykazując ciekawą ewolucję herbu Łodzi oraz pieczęci miejskiej w okresie za-
borów.

Dr. Robert Rembieliński, w rozprawie p. t. „Rajmund Rembieliński — budowniczy Łodzi przemysłowej”, na podstawie dokumentów archiwalnych i rodzinnych, kreśli sylwetę prezesa Komisji Mazowieckiej w latach 1816—1840 Rajmunda Rembielińskiego, przypominając społeczeństwu wielkie zasługi tego Męża w dzie-

dzinie rozbudowy Łodzi, jako metropolji przemysłu polskiego. Rozprawę poprzedza, nieznanym oryginalny portret Rembielińskiego, przechowywany w zbiorach Miejskiego Archiwum Akt Dawnych w Łodzi oraz autograf.

Dr. Filip Friedman, wyczerpująco podaje „Początki przemysłu łódzkiego w latach od 1823 do 1830”.

Mieczysław Komar, opracował „Zakłady Przemysłowe Ludwika Geyera od 1828 do 1847 roku”, poprzedzając rozprawę podobizną założyciela.

Eugenjusz Ajnenkiel, skreślił przyczynek historyczny: „Podniesienie Łodzi do rzędu miast gubernjalnych w 1841 roku”.

Mjr. Józef Andruszewski, naczelnik wydziału wojskowego Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego — opisuje „Dzieje rusyfikacji magistratu m. Łodzi”.

Dr. Kazimierz Konarski, dyrektor Archiwum Akt Dawnych w Warszawie — podaje fragment: „Z dziejów cenzury rosyjskiej w Łodzi”.

Dr. Adam Próchnik, archiwista Archiwum Akt Dawnych w Warszawie — opracował: „Rządy wielkorządców łódzkich, generałów Shuttlewortha i Szatiliowa — Stan wojenny w Łodzi w 1905 roku”, z wykazem nazwisk poległych.

Roman Janiszewski, kustosz Archiwum Akt Dawnych m. Łodzi, podaje jako źródła projekt prezydenta Traegera budowy linii kolejowej do Łodzi z przed 75 laty z wykazem statystycznym stanu Łodzi w 1858 roku.

Józef Raciborski opracował szczegółową bibliografię Łodzi za lata 1931—1932 oraz sprawozdanie z prac wykonanych w Archiwum w latach 1931—1932.

„Praca i opieka społeczna”. Ukazał się drugi zeszyt kwartalnika „Praca i Opieka Społeczna”, będącego organem Ministerstwa Opieki Społecznej za rok 1933.

Na treść zeszytu składają się artykuły: Janiny Miedzińskiej — Polityka Państwa wobec młodzieży pracującej; Z. W. — Sądy Pracy w 1932 r.; Haliny Siemieńskiej — Metody wychowawczo-poprawcze w zakresie zwalczania nierządu; Stanisława Wilarego i Bronisława Okulicza — Fundusz Pracy; Dr. Stanisława Tubiasza — Wydatki samorządów na zdrowie publiczne we-

dług preliminarzy budżetowych na rok 1932/33. Kronikę wypełniają artykułiki: Międzynarodowa Konferencja Pracy — Sprawozdanie z 62 i 63 Sesji Rady Administracyjnej Międzynarodowego Biura Pracy; Państwowa Naczelna Rada Zdrowia; Zmiana przepisów prawnych o ubezpieczeniu pracowników umysłowych; Działalność Funduszu Bezrobocia w 1932 r.; Działalność Polskiego Komitetu Walki z handlem Kobiętami i Dziećmi 1932 r.; Sprawozdanie z działalności Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej w 1932 r.; Tezy ustalone przez Komisję Międzydepartamentalną; Bibliografia oraz francuskie streszczenie artykułów.

Jan Derengowski „Próba szacunku dochodów robotniczych z pracy w przemyśle 1928—1932”, str. 28, nakładem Instytutu Spraw Społecznych, Warszawa 1933.

W dobie kryzysów gospodarczych zmniejsza się zapotrzebowanie na pracę ludzką. Wobec uszczuplonych zamówień przemysł redukuje stan zatrudnienia, co jest równoznaczne ze wzrostem bezrobocia. Zwiększenie podaży na rynku pracy nie pozostaje bez wpływu na jej cenę: ulega ona obniżce, co znajduje wyraz w spadku płac roboczych. Obydwa zaznaczone czynniki, a więc wzrost bezrobocia i obniżka płac, pociągają za sobą spadek ogólnej sumy dochodów klasy robotniczej. Zagadnienie to interesuje p. Derengowskiego pod kątem wpływu, jaki ów spadek wywiera na konsumpcję. Jasnym jest bowiem, że zmniejszone dochody klasy robotniczej nie pozwalają na zachowanie dotychczasowej skali spożycia, że w miarę spadku dochodów maleje również spożycie, co — ostatecznie — godzi także w interesy produkcji.

W omawianej pracy p. Derengowski przedstawia spadek dochodów i zubożenie klasy robotniczej w Polsce w ciągu ostatnich lat kryzysowych. Opiera się, jak sam stwierdza, na źródłach niekompletnych, napotkane zaś braki uzupełnia „na podstawie zgóry przyjętych założeń”. Że w tych warunkach łatwo popaść w konflikt z rzeczywistością, to chyba jasne. Z ostrożnością atoli, cechującą statystyka, autor przewiduje możliwość odchylenia od rzeczywistości i zaznacza, że wykazany przezeń spadek zarobków i siły konsumpcyjnej klasy robotniczej „jest w porównaniu z rzeczywisto-

ścią raczej zbyt mały”. Jakżeż przedstawia się ów spadek? Oznaczając siłę nabywczą proletariatu przemysłowego z roku 1929 cyfrą 100, p. Derengowski wyprowadza dla roku 1932 cyfrę indeksową 61, co znaczy, że pod wpływem panującego przesilenia gospodarczego siła nabywczą klasy robotniczej zmniejszyła się o 39%. We włókiennictwie spadek wynosi 31 proc.

Z obfitego materiału cyfrowego, jakim autor operuje, zacytujemy dane, dotyczące przemysłu włókienniczego. Badania obejmują armję włóknarzy, liczącą 180.164 czynnych zawodowo robotników. Przeciętna płaca robotnika w przeliczeniu na godzinę pracy wynosiła: 1928 r. — 83 gr., 1929 r. — 87 gr., 1930 r. — 81 gr., 1931 r. — 75 gr., 1932 r. — 70 gr. Najwyższy stan zatrudnienia we włókiennictwie przypada na rok 1929, kiedy przepracowano 316.232 tys. robotniko-godzin; odpowiednia cyfra z roku 1932 wynosząca 200.730, oznacza spadek stanu zatrudnienia w porównaniu z rokiem 1929 o 37 proc. Ogólna suma zarobków robotniczych wynosiła w 1928 roku 286.385 tys. zł., w 1929 r. — 275.122 tys. zł., w 1930 r. — 199.941 tys. zł., w 1931 r. — 175.556 tys. zł., w 1932 r. — 140.511 tys. zł. Na przestrzeni rozpatrywanych pięciu lat wartość nominalna zarobków robotniczych we włókiennictwie polskiem spadła niemal o połowę. Spadek realnej wartości zarobków był znacznie mniejszy, wynosił bowiem tylko 34 proc. Ale i ta cyfra jest wielce symptomatyczna jako miernik pauperyzacji omawianego odłamu ludności robotniczej. Autor ustala wreszcie przeciętny dochód roczny, przypadający na 1 robotnika. Wynosił ten dochód w 1929 roku 1565 zł., a w roku 1932 — 822 zł. Biorąc pod uwagę i członków rodzin, na jedną osobę wypadnie przeciętnego dochodu rocznego: w 1929 r. — 610 zł., w 1932 r. — 320 zł. (oznacza to niespełna 90 gr. dziennie na osobę). Cyfry te, aczkolwiek nawskroś teoretyczne, służyć mogą jako wskaźnik zubożenia naszych ośrodków włókienniczych.

Z przytoczonych liczb sternicy nawy komunalnej winni czerpać świadomość trudności położenia: zubożenie szerokich warstw ludności nakłada na miasto zwiększone obowiązki, a sprostanie im staje się coraz trudniejsze. Sytuacja taka wymaga zdwojonego poczucia odpowiedzialności.

E. R.

ZJAZD PRZEDSTAWICIELI OPIEKI SPOŁECZNEJ SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO W POZNANIU

Z inicjatywy i staraniem Zarządu m. Poznania odbył się w dniach 24 i 25 września r. b. w Poznaniu Zjazd naczelników Wydziałów Opieki Społecznej miast wydzielonych oraz samodzielnych referentów opieki społecznej miast niewydzielonych i Wydziałów Powiatowych.

Na program Zjazdu złożyły się odczyty z dziedziny opieki społecznej, które wygłosili pp.:

w dniu 24. IX. 1933 — dr. Wroczyński, naczelnik Wydziału Zdrowia i Opieki Społecznej st. m. Warszawy, — *o opiece nad matką nieślubną i o walce z porzucaniem niemowląt,*

— mgr. Kazimierz Motyliński, naczelnik Wydziału Opieki Społ. st. m. Poznania, — *o aktualnych zagadnieniach opieki społecznej w dobie obecnej.*

w dniu 25. IX. 1933 — Romuald Wilczek, starosta powiatowy Inowrocławski, — *o opiece społecznej w gminach wiejskich,*

— dyr. Władysław Marciniak, prezes Związku Tow. Ogrodów Działkowych Rz. P., wiceprezes Międzynarod. Zw. Ogrodów Działkowych Osiedli, — *o ogrodach działkowych jako zagadnieniu opieki społecznej.*

Dr. Wroczyński zajął się objawem masowego porzucania niemowląt. Walkę z tem zjawiskiem, społecznie ujemnym i narażającym samorządy na znaczne wydatki, należy przeprowadzić przez uświadamiające oddziaływanie w kierunku spotęgowania uczucia macierzyńskiego u tych kategorii kobiet, z pośród których rekrutują się matki, porzucające dzieci. Rolę czynnika uświadamiającego powinny wziąć na siebie społeczne organizacje kobiece. Ponieważ zdaniem d-ra Wroczyńskiego 90% tych matek korzysta z miejskich klinik położniczych lub prywatnych — na koszt miasta, akcja uświadamiająca może być ześrodkowana na terenie wspomnianych instytucyj.

Według d-ra Wroczyńskiego w opiece nad matką i dzieckiem powinna obowiązywać zasada, aby matki z dzieckiem nie rozłączać, lecz przez udzielanie pomocy materialnej umożliwić sprawowanie opieki nad dzieckiem. Matka i dziecko stanowią najmniejszą komórkę rodzinną, a rodzina, jako podstawowa jednostka, na której opiera się struktura społeczeństwa polskiego, powinna być ochraniająca.

W zakończeniu prelegent poruszył sprawę koniecznego zwiększenia zainteresowania gmin wiejskich i miast małych zagadnieniem opieki nad matką i niemowlęciem, podkreślając, że sprawa ta stała się dlatego na

terenie większych miast zagadnieniem palącym, ponieważ społeczeństwo i gminy wiejskie oraz małe miasta nie wykazywały dotychczas zrozumienia dla doniosłości, jaką przedstawia należyte zorganizowanie wspomnianej opieki.

Mgr. Kazimierz Motyliński omówił wszystkie te trudności, jakie skutkiem przedłużającego się bezrobocia odczuwają większe miasta w związku z koniecznością niesienia pomocy swym bezrobotnym stałym mieszkańcom oraz w związku z napływem osób, poszukujących pracy. Osoby te, bądź to rzeczywiście poszukujące pracy, bądź to żebracy i włóczędzy, wędrujący z miasta do miasta pod pozorem poszukiwania pracy, stają się ciężarem dla miast większych.

Jako środki zaradcze *mgr. Motyliński* uważa:

— konieczny udział przedstawicieli samorządowych opieki społecznej w komitetach lokalnych Funduszu Pracy;

— zwiększenie okresu, koniecznego do nabycia praw na terenie danej gminy, z 1 roku pobytu do 3 lat nieprzerwanego zamieszkiwania, a to w celu równomiernego rozłożenia ciężarów na wszystkie gminy zarówno duże, jak i małe;

— uważanie wszelkich świadczeń z tytułu opieki społecznej na zwrotne (odpłatne) bądź w formie gotówkowej, bądź też w formie pracy, wykonanej przez otrzymującego świadczenia na rzecz gminy, udzielającej mu pomocy;

— rozpoczęcie energicznej walki z żebractwem i włóczęgostwem przez: uświadamianie społeczeństwa, aby nie udzielało jałmużny, ograniczenie wydawania przez samorządy zapomóg na podróże, zmianę ustawodawstwa opiekuńczego, umożliwiającą ewakuację do gmin stałego pobytu tych osób, które własnymi środkami lub własną pracą nie są w stanie utrzymać siebie i swych rodzin;

— wprowadzenie do przepisów o kosztach sądowych — zmian, na podstawie których gminy byłyby zwalniane od opłat za prowadzenie spraw o zwrot świadczeń, udzielanych z tytułu opieki społecznej.

Zagadnienia, poruszone w odczycie *starosty R. Wilczka*, i dotyczące projektów i rozważań, co powinna czynić gmina wiejska w sprawach opieki społecznej, miały charakter teoretyczny ze względu na to, iż kompetencje gminy jednostkowej i zbiorowej w tych sprawach zostaną określone w rozporządzeniach wykonawczych do nowej ustawy samorządowej

Dyr. Marciniak, traktując w swym odczycie ogródki działkowe jako zagadnienie opieki społecznej, uwypuklił te wszystkie korzyści, jakie daje ogrodnictwo działkowe społeczeństwu i samorządom miejskim przez dodatnie oddziaływanie psychiczne, moralne i zdrowotne na posiadaczy ogro-

dów, a zwłaszcza na ich dzieci, oraz przez odciążenie z akcji zapomogowej tych rodzin, które posiadają ogrody i eksploatują je.

Dyskusję w sprawach, poruszonych w odczytach, przekazano *komisji miast i komisji wsi*.

Po przeprowadzeniu szczegółowej dyskusji, komisje przedstawiły na plenum Zjazdu — wnioski, zawierające następujące wytyczne, o poparcie których postanowiono zwrócić się do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej:

1. w celu nawiązania jaknajściślejszej współpracy z lokalnymi komitetami Funduszu Pracy pożądane jest, by przedstawiciele samorządowej opieki społecznej byli reprezentowani w zarządach tych komitetów.

2. dla ochrony miast przed napływem ubogiej ludności wiejskiej oraz włóczęgów, żebraków i bezdomnych koniecznym jest wydanie ochronnych przepisów oraz nowel do art. 11 i 12 ustawy z dnia 16. VIII. 1923 r. o opiece społecznej, umożliwiających ewakuację tych kategorii osób do gmin stałego pobytu,

3. uznanie wszelkich świadczeń, wydanych z tytułu opieki społecznej, za zwrotne bądź w gotówce, bądź w formie pracy, gdy nie zachodzi wypadek niezdolności do pracy lub ochrony macierzyństwa,

4. wydanie noweli do art. 8 ustawy z dn. 16. VIII. 1923 r. o opiece społecznej celem powiększenia okresu, koniecznego do nabycia praw na terenie gminy, z 1 roku pobytu do 3 lat nieprzerwanego zamieszkiwania.

Zarazem postanowiono: a) zwrócić się do Ministerstwa Sprawiedliwości o zmianę przepisów o kosztach sądowych, umożliwiającą samorządom bezpłatne prowadzenie spraw o zwrot świadczeń z tytułu opieki społecznej, b) wezwać samorzady: do przyśpieszenia realizacji ustaw, dotyczących walki z żebractwem i włóczęgostwem, do ograniczenia wydawania zapomóg na podróże, do zajęcia się sprawą ogródków działkowych.

Pozatem postanowiono, aby zjazdy przedstawicieli samorządowej opieki społecznej odbywały się częściej. Jako miejsce następnego zjazdu wyznaczono m. Warszawę.

Zjazd wysłał depesze:

do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Pana Prof. Ignacego Mościckiego, do Pierwszego Marszałka Rzp. Polsk. Józefa Piłsudskiego, z wyrazami czci i hołdu, oraz

do p. Hubickiego, ministra Opieki Społecznej z podziękowaniem za dotychczasowe przychylnie ustosunkowanie się do zagadnień opieki społecznej i z prośbą o poparcie rezolucyj, powziętych przez Zjazd.

Na zakończenie wyrażono podziękowanie protektorowi Zjazdu, p. prezydentowi m. st. Poznania Ratajskiemu Cyryłowi, oraz naczelnikowi

p. mgr. K. Motylińskiemu — za zorganizowanie Zjazdu, a prezydjum Zjazdu z p. Wilczyńskim, naczelnikiem Wydziału Opieki Społecznej Komisarjatu Rządu m. st. Warszawy, na czele — za sprężyste przeprowadzenie obrad.

Uczestnikom Zjazdu umożliwiono zwiedzanie wystawy „Przyroda, zdrowie i opieka społeczna“, instytucyj opieki społecznej oraz ogródków działkowych.

Skromny program Zjazdu spowodowany został zbyt krótkim terminem, jakim rozporządzali organizatorzy. Jako materiał do obrad wybrano tylko te zagadnienia opieki społecznej, które w chwili obecnej najbardziej interesują samorządy, szczególnie dużych miast, ze względu na konieczność dostosowania świadczeń do możliwości finansowych.

T. W.

Sprawozdanie kasowe Zarządu m. Łodzi za miesiąc wrzesień 1933 roku.

Dz.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Pdłg. budżetu 1933/34 r.	Realizacja od 1.IV.—31.VIII. 1933 r.	Realizacja we wrześniu 1933 r.	RAZEM
A. Dochody zwyczajne:					
I	Majątek komunalny	199.440	67.307.53	8.710.91	76.018.44
II	Przedsiębiorstwa komunalne	2.732.752	1.407.240.44	100.158.17	1.507.398.61
III	Subwencje i dotacje	121.562	37.010.—	1.100.—	38.110.—
IV	Zwroty	686.150	163.257.97	28.253.35	191.511.32
V	Opłaty administracyjne	481.864	216.551.62	36.550.07	253.101.69
VI	Opł. za korzyst. z urządz. i zakł. dobr. publiczn.	506.426	185.410.36	25.374.13	210.784.49
VII	Dopłaty	—	—	—	—
VIII	Udział w podatkach państwowych	2.050.000	755.231.58	101.361.02	856.592.60
IX	Dodatek do podatków państwowych	11.645.000	4.139.702.94	297.212.44	4.436.915.38
X	Podatki samoistne	3.860.001	1.215.849.89	254.367.50	1.470.217.39
XI	— ózne	235.313	86.323.25	15.322.85	101.646.10
		22.518.508	8.273.885.58	868.410.44	9.142.296.02
B. Dochody nadzwyczajne:					
I-VII	Zasiłki inwestycyjne i inne	5.743.207	3.077.415.—	593.728.—	3.671.143.—
VIII	Nadwyżka budżetowa z ubieg. okresu obrachunk.	337.138	349.578.51	257.26	349.835.77
		28.598.853	11.700.879.09	1.462.395.70	13.163.274.79
Szp.	Szpitala miejskie	1.686.433	480.253.53	79.412.71	559.666.24
Z. O.	Zakłady Opiekuńcze	892.173	204.852.35	53.627.14	258.479.49
P. K.	Przedsiębiorstwa komunalne	12.533.883	274.429.12	72.346.—	346.775.12
		43.711.342	12.660.414.09	1.667.781.55	14.328.195.64
Sumy przechodnie			6.924.973.81	718.281.52	7.643.255.33
Zaliczki			585.718.97	87.237.38	672.956.35
			20.171.106.87	2.473.300.45	22.644.407.32

UWAGI: Sumy preliminarne podano w kwotach wg. decyzji Komisarza Rządowego.

Sprawozdanie kasowe Zarządu m. Łodzi za miesiąc wrzesień 1933 roku.

Dz.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Pdlg. budżetu 1933/34 r.	Realizacja od 1. IV. — 31. VIII. 1933 r.	Realizacja we wrześniu 1933 r.	RAZEM
A. Wydatki zwyczajne:					
I	Administracja ogólna	4.067.946	1.564.151.62	297.277.81	1.861.429.43
II	Majątek komunalny	553.069	209.596.97	26.421.41	236.018.38
III	Przedsiębiorstwa komunalne	484.262	—	—	—
IV	Spłata długów	890.399	2.855.868.20	1272.39	2.857.140.59
V	Drogi i place publiczne	1.519.063	534.306.55	184.718.53	719.025.08
Va	Regulacja miasta	195.674	74.714.02	6.027.18	80.741.20
VI	Oświata	2.953.954	1.084.215.77	155.100.77	1.239.316.54
VII	Kultura i Sztuka	518.035	200.248.40	30.264.62	230.513.02
VIII	Zdrowie publiczne	3.980.440	1.137.131.09	214.476.25	1.351.607.34
IX	Opieka Społeczna	2.996.437	809.402.92	209.020.12	1.018.423.04
X	Popieranie rolnictwa	168.700	63.661.77	13.840.17	77.501.94
XI	Popieranie przemysłu i handlu	468.612	170.831.35	26.465.73	197.297.08
XII	Bezpieczeństwo Publiczne	1.282.174	234.679.31	23.617.87	258.297.18
XIII	Różne	337.449	102.533.18	7795.79	110.328.97
B. Wydatki nadzwyczajne:		20.416.214	9.041.341.15	1.196.298.64	10.237.639.79
I-XIII	Wydatki inwestycyjne	7.771.687	—	199.421.68	199.421.68
XIV	Pokrycie niedob. budżet. z ubiegł. okresu obrach.	410.952	1.596.598.04	77.291.21	1.673.889.25
		28.598.853	10.637.939.19	1.473.011.53	12.110.950.72
Szp.	Szpitala miejskie	1.686.433	480.253.53	79.412.71	559.666.24
Z. O.	Zakłady Opiekuńcze	892.173	204.852.35	53.627.14	258.479.49
P. K.	Przedsiębiorstwa komunalne	12.533.883	2.233.184.90	149.861.46	2.383.046.36
		43.711.342	13.556.229.97	1.755.912.84	15.312.142.81
Sumy przechodnie			3.821.441.72	595.558.05	4.416.999.77
Zaliczki			2.471.172.53	326.643.55	2.797.816.08
			19.848.844.22	2.678.114.44	22.526.958.66

UWAGA: Sumy preliminarne podano w kwotach wg. decyzji Komisarza Rządowego.

NEKROLOGJA

W dniu 18 września 1933 roku zmarła, przeżywszy lat 57

Ś. † P.

Eleonora Grzesikowska

pracownica Wydziału Zdrowotności Publicznej

Cześć Jej pamięci.

ZARZĄD MIASTA ŁODZI.

RUCH SŁUŻBOWY PRACOWNIKÓW ETATOWYCH

ZA MIESIĄC WRZESIEŃ 1933 ROKU.

A. ZWOLNIENIA:

urzędnicy:

1. **Kieler Józef**, kierownik biura głównego przedsiębiorstwa miejskiego p. n. „Kanalizacja i Wodociągi m. Łodzi”, skreślony z dniem 1 września 1933 roku z listy pracowników etatowych Wydziału Finansowego.

B. MIANOWANIA:

urzędnicy:

1. **Rakówna Stanisława**, wychowawczyni przedszkola miejskiego, mianowana z dniem 1 września 1933 roku kierowniczką VII Miejskiego Przedszkola z dotychczasowym uposażeniem.

2. **Jaworski Władysław**, referent Wydziału Oświaty i Kultury mianowany z dniem 24 lipca 1933 roku sekretarzem Prezydjum Zarządu m. Łodzi z dotychczasowym uposażeniem.

3. **Dura Marjan**, dyrektor Męskiego Seminarjum Nauczycielskiego z dniem 1 września 1933 roku powierzono pełnienie obowiązków dyrektora Żeńskiego Seminarjum Nauczycielskiego z dotychczasowym uposażeniem.

C. PRZENIESIENIA:

urzędnicy:

1. **Bagieńska Stanisława**, sekretarz Żeńskiego Seminarjum Nauczycielskiego im. A. Szy-cówny z dniem 1 września 1933 roku na równorzędne stanowisko do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

2. **Miller Mieczysław**, magazynier składów opalowych z dniem 1 września 1933 roku na stanowisko sekretarza Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

3. **Walenczak Konstanty**, wagowy składów opalowych z dniem 1 września 1933 roku na stanowisko kancelisty Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

4. **Misiak Józef**, II administrator budynków miejskich z dniem 1 września 1933 roku na stanowisko kontrolera Brygady Oczyszczania Placów Miejskich z dotychczasowym uposażeniem.

5. **Dobrowolska Lucyna**, kierowniczka VII przedszkola miejskiego przeniesiona z dniem 1 września 1933 roku na stanowisko wychowawczyni przedszkola z równoczesnym obniżeniem poborów z VI do VII st. sl.

6. **Zaleski Aleksander**, dyrektor Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego im. A. Szycówny z dniem 1 września 1933 roku na stanowisko dyrektora Miejskiej Szkoły Handlowej z dotychczasowym uposażeniem.

7. **Oliwianka Helena**, sekretarz Urzędu Kontroli Miejskiej z dn. 1. IX. 1933 r. na równorzędne stanowisko do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

8. **Kozłowski Kazimierz**, referent Wydziału Budownictwa z dn. 15. IX. 1933 r. na równorzędne stanowisko do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

9. **Stoliński Jerzy**, referent Inspekcji Mieszkaniowej z dn. 13. IX. 1933 r. na równorzędne stanowisko do Urzędu Kontroli Miejskiej z dotychczasowym uposażeniem.

10. **Dylik Zygmunt**, p. o. kierownika II Wypożyczalni Książek dla młodzieży z dniem 15. IX. 1933 na poprzednio zajmowane stanowisko do Miejskiej Biblioteki Publicznej z dotychczasowym uposażeniem.

11. **Jarczyński Jan**, referent Biura Ewidencji Ludności z dn. 25. IX. 1933 na równorzędne stanowisko do Urzędu Kontroli Miejskiej z dotychczasowym uposażeniem.

12. **Niwirski Ignacy**, st. rejestrator Wydziału Opieki Społecznej z dn. 25. IX. 1933 do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem, z równoczesnym powierzeniem stanowiska referenta działu meldunkowego.

13. **Szwarc Mieczysław**, sekretarz Wydziału Oświaty i Kultury z dn. 26. IX. 1933 na równorzędne stanowisko do Wydziału Opieki Społecznej z dotychczasowym uposażeniem.

14. **Rudnicki Romuald**, sekretarz Biura Ewidencji Ludności z dn. 25. IX. 1933 na równorzędne stanowisko do Biura Wojskowego z dotychczasowym uposażeniem.

niżsi funkcjonariusze:

15. **Handzelewicz Władysław**, woźny Wydziału Budownictwa z dn. 1. IX. 1933 na równorzędne stanowisko do Biura Wojskowego z dotychczasowym uposażeniem.

16. **Murzyński Stanisław**, woźny Wydziału Budownictwa z dn. 11. IX. 1933 na równorzędne stanowisko do Inspekcji Budowlanej z dotychczasowym uposażeniem.

17. **Sujka Jakób**, woźny Wydziału Gospodarczego z dn. 25. IX. 1933 na równorzędne stanowisko do Wydziału Zdrowotności Publicznej z dotychczasowym uposażeniem.

18. **Maciaszek Walenty**, woźny Wydziału Zdrowotności Publicznej z dn. 25. IX. 1933 na równorzędne stanowisko do Wydziału Gospodarczego z dotychczasowym uposażeniem.

D. PRZENIESIENIA W STAN SPOCZYNKU:

urzędnicy:

1. **Radwański Stanisław**, referent Wydziału Oświaty i Kultury z dn. 1. IX. 1933 r.

2. **Pilichowski Stanisław**, dyrektor Miejskiej Szkoły Handlowej z dn. 1. IX. 1933 r.

3. **Janiszewski Roman**, referent Archiwum Miejskiego z dn. 1. IX. 1933 r.

4. **Płaskowski Walenty**, nauczyciel Miejskiego Seminarjum Męskiego z dn. 1. IX. 1933 r.

5. **Sośniak Klemens**, kancelista Wydziału Podatkowego z dn. 1. IX. 1933 r.
6. **Wareńska Eleonora**, mikroskopistka Rzeźni Publicznej Nr. 2 z dn. 1. IX. 1933 r.
7. **Wiśniewska Wanda**, kontrolerka Wydziału Zdrowotności Publicznej z dn. 1. IX. 1933 r.
8. **Górecki Władysław**, nauczyciel Miejskiej Szkoły Pracy z dn. 15. IX. 1933 r.

niżsi funkcjonariusze:

9. **Maciejewska Franciszka**, woźna szkoły powszechnej z dn. 1. IX. 1933 r.
10. **Luczak Franciszek**, sanitariusz szpitala św. Józefa z dn. 1. IX. 1933 r.
11. **Krupiński Antoni**, woźny szkoły powszechnej z dn. 1. IX. 1933 r.
12. **Wysocki Józef**, woźny Biura Wojskowego z dn. 1. IX. 1933 r.
13. **Gosk Stanisław**, dozorca nocny szpitala w Radogoszczu z dn. 1. IX. 1933 r.
14. **Pawłowski Jakub**, woźny szpitala św. Aleksandra z dn. 1. IX. 1933 r.
15. **Sejkówna Gertruda**, robotnica kuchni szpitala w Radogoszczu z dn. 1. IX. 1933 r.
16. **Laciński Kazimierz**, dozorca nocny Wydziału Plantacyj Miejskich z dn. 1. IX. 1933 r.
17. **Hajduk Andrzej**, woźnica Stajni Miejskiej z dn. 1. IX. 1933 r.
18. **Aleksandrowicz Jan**, woźnica Stajni Miejskiej z dn. 1. IX. 1933 r.
19. **Grabowski Jakub**, woźnica Stajni Miejskiej z dn. 1. IX. 1933 r.
20. **Miksa Andrzej**, woźnica Stajni Miejskiej z dn. 1. IX. 1933 r.
21. **Skowronek Józef**, woźnica Stajni Miejskiej z dn. 1. IX. 1933 r.
22. **Wawrzyniak Tomasz**, dozorca składu opałowego z dn. 1. IX. 1933 r.
23. **Pluciński Wincenty**, ekspedjent składnicy materiałów piśmiennych i przedmiotów gospodarczych z dn. 1. IX. 1933 r.
24. **Balcarek Władysław**, robotnik składu opałowego z dn. 1. IX. 1933 r.

E. PRZYWRÓCENIE DO SŁUŻBY CZYNNEJ:

1. **Wojtasik Agnieszka**, kucharka Szpitala św. Józefa, przeniesiona z dniem 1 sierpnia 1933 roku w stan spoczynku przywrócona do pełnienia czynności służbowych.

F. SKREŚLENI Z POWODU ŚMIERCI:

1. **Grzesikowska Eleonora**, kucharka szpitala św. Józefa z dn. 18. IX. 1933 roku.
-

OKÓLNIK NR. 16.

DO

WSZYSTKICH WYDZIAŁÓW, URZĘDÓW I BIUR
ZARZĄDU M. ŁODZI
ODPISY ZWIĄZKOM ZAWODOWYM
PRACOWNIKÓW MIEJSKICH

PRZEDMIOT: DODATEK KOMUNALNY
NA ROK BUDŻETOWY 1933/34.

Nawiązując do okólnika Nr. 11 z dnia 27 czerwca 1933 r. w sprawie zmniejszenia dodatku komunalnego z 15% do 10%, komunikuję, iż, poczynając od dnia 1 października 1933 r., uposażenie pracowników Zarządu Miejskiego obliczać należy według stawek, wyszczególnionych w załączonej tabeli.

Lódź, dnia 12 września 1933 roku.

Komisarz Rządowy

(—) *W. Wojewódzki*
(Inż. *Wacław Wojewódzki*).

OKÓLNIK NR. 17.

DO WSZYSTKICH WYDZIAŁÓW
ZARZĄDU MIEJSKIEGO

PRZEDMIOT: ZAMIERZENIA SKARBOWE
ZARZĄDU M. ŁODZI NA ROK ADM. 1934/35.

Polecam wszystkim Wydziałom Zarządu Miejskiego niezwłocznie przystąpić do ułożenia swych zamierzeń skarbowych na rok administracyjny 1934/35.

Zamierzenia skarbowe winny być nadesłane Wydziałowi Finansowemu — Oddział Rachuby — **w 10-tu egzemplarzach w terminie do dnia 21 października 1933 roku.** Należy je ułożyć dla każdego biura, urzędu i instytucji miejskiej oddzielnie, przyczem każda pozycja winna być bezwzględnie szczegółowo umotywowana.

Przy preliminowaniu wydatków administracyjnych należy uwzględnić normy, wyszczególnione w załączniku.

Uwzględniając dalszy spadek dochodów, należy wydatki preliminować w granicach najwyższej 90% tegorocznych kredytów dla poszczególnych Wydziałów, uchwalonych przeze mnie w dniu 4 września 1933 roku (vide wykaz zmian).

W celu nadania budżetowi Zarządu m. Łodzi charakteru jednolitego, Wydziały winny wzorować się przy układaniu i uzasadnianiu swych zamierzeń na budżecie Zarządu m. Łodzi na rok administracyjny 1933/34.

Bliższych wyjaśnień udzieli na żądanie naczelnik Wydziału Finansowego wzgl. Kierownik Oddziału Rachuby tegoż Wydziału.

Za terminowe i ściśle wykonanie niniejszego okólnika odpowiedzialni są pp. naczelnicy wzgl. kierownicy poszczególnych Wydziałów Zarządu Miejskiego.

Lódź, dnia 18 września 1933 roku.

Komisarz Rządowy

(—) *W. Wojewódzki*
(Inż. *Wacław Wojewódzki*).

OKÓLNIK NR. 18.

DO

WSZYSTKICH WYDZIAŁÓW, URZĘDÓW I BIUR
ZARZĄDU M. ŁODZIODPISY ZWIĄZKOM ZAWODOWYM
PRACOWNIKÓW MIEJSKICHPRZEDMIOT: UDZIAŁ PRACOWNIKÓW
MIEJSKICH W SUBSKRYPCJI POŻYCZKI
NARODOWEJ.

Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 5 września 1933 roku o wypuszczeniu pożyczki wewnętrznej (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 503) oraz rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 7 września 1933 roku o wypuszczeniu 6%-wej pożyczki wewnętrznej (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 507) postanowione zostało otwarcie z dniem 28 września 1933 roku subskrypcji na 6%-ową pożyczkę wewnętrzną, zwaną Pożyczką Narodową.

Cena sprzedażna obligacji Pożyczki Narodowej ustalona została na zł. 96.- za 100.-.

Obligacje Pożyczki Narodowej wypuszczone będą w odcinkach nominalnej wartości po zł. 50.-, zł. 100.-, zł. 500.- i zł. 1000.-, wobec czego należność faktyczna wyniesie: za obligacje w odcinku 50-złotowym — zł. 48.-, 100-złotowym — zł. 96.-, 500-złotowym — zł. 480.- i 1000-złotowym — zł. 960.-.

Obligacje zaopatrzone będą w 20 kuponów półrocznych, z których pierwszy płatny będzie w dniu 1 lipca 1934 roku, ostatni zaś w dniu 2 stycznia 1944 roku.

Splata należności za subskrybowane obligacje rozłożona zostaje na 6 równych rat miesięcznych, z których pierwsza płatna w miesiącu październiku 1933 roku, a ostatnia w miesiącu marcu 1934 roku.

Obligacje wydawane będą subskrybentom, począwszy od dnia 1 lipca 1934 roku.

Na podstawie uchwały, powziętej na konferencji naczelników i kierowników poszczególnych Wydziałów, Biur i Urzędów Zarządu m. Łodzi oraz przedstawicieli związków zawodowych pracowników miejskich, odbytej w dniu 11 września 1933 roku, pracownicy Zarządu m. Łodzi biorą udział w subskrypcji Pożyczki Narodowej w wysokości 100% miesięcznych poborów, dla pracowników I i II stopnia służbowego, oraz 75% miesięcznych poborów dla pracowników pozostałych stopni służbowych.

Opierając się na powyższym, zarządzam co następuje:

1) poszczególne Wydziały, Biura i Urzędy Zarządu m. Łodzi wypełnią niezwłocznie w 2-ech egzemplarzach załączone deklaracje, obejmujące wszystkich pracowników etatowych, kontraktowych i tymczasowych, których miesięczne uposażenie przekracza 100 złotych (naturalja wlicza się do poborów), a którzy pracować będą w Zarządzie m. Łodzi przynajmniej do dnia 1 kwietnia 1934 roku.

W deklaracjach subskrypcji Pożyczki Narodowej należy wypełniać atramentem ściśle wszystkie rubryki; podpisy subskrybentów mają być również uskutecznione atramentem.

Pracownicy Zarządu m. Łodzi, pobierający uposażenie od 100 — 130 zł. miesięcznie winni subskrybować przynajmniej 1 obligację Pożyczki Narodowej wartości nominalnej 50 złotych.

Pracowników nieobecnych w pracy z przyczyn uzasadnionych należy do deklaracji włączyć, kierując ich po powrocie do pracy do Oddziału Personalnego Wydziału Prezydjalnego celem złożenia podpisu.

Pracownicy, których zajęcie w Zarządzie m. Łodzi nie stanowi głównego źródła utrzymania, mogą być wciągnięci do deklaracji subskrybentów tylko na własne żądanie. Emeryci miejscy powinni być również pociągnięci do udziału w subskrypcji Pożyczki Narodowej w wysokości, ustalonej dla pracowników w służbie czynnej.

2) za podstawę do ustalenia wysokości subskrybowanej przez poszczególnych pracowników pożyczki wziąć należy przypadającą na dzień 1 października 1933 roku miesięczną pensję zasadniczą z dodatkami: ekonomicznym, komunalnym, mieszkaniowym i wszystkie inne bez wyjątku dodatkowe wynagrodzenia brutto (remuneracje, funkcyjne, za udział w radach przedsiębiorstw i t. p.) po potrąceniu składki emerytalnej, podatku, składki dla ZUPU, Funduszu Pracy i Kasy Chorych.

Przy obliczaniu wysokości miesięcznych poborów dla pracowników, pobierających wynagrodzenie dzienne, należy wziąć stawkę dzienną, pomnożoną przez 25; pracownicy, pobierający wynagrodzenie ryczałtowe do wysokości zł. 500.- miesięcznie brutto, winni być traktowani narówni z pracownikami III stopnia służbowego, pobierający zaś wynagrodzenie wyższe — tak jak pracownicy I i II stopnia służbowego.

Przy obliczaniu 75% i 100% uposażenia dla określenia przypadającej danemu pracownikowi ilości obligacji Pożyczki Narodowej według wartości nominalnej, należy końcówki uposażenia do 40 złotych odrzucać, powyżej zaś zaokrąglać w górę do zł. 50.-.

3) Wypełnione w myśl p. 1 niniejszego okólnika deklaracje poszczególne Wydziały, Biura i Urzędy Zarządu m. Łodzi nadesłały w terminie nieprzekraczalnym do dnia 25 b. m. Oddziałowi Personalnemu Wydziału Prezydyjnego, który jeden egzemplarz deklaracji zatrzyma w aktach, zaś drugi prześle właściwej instytucji kredytowej, przyjmującej zapisy na Pożyczkę Narodową.

4) Przypadające od poszczególnych pracowników za subskrybowaną pożyczkę należności należy podzielić na 6 równych rat miesięcznych i wpisać do pensjonarzy w specjalnej rubryce, którą zatytułować „Pożyczka Narodowa“, zapoczątkowując potrącanie rat od dnia 1 października 1933 roku.

Wydział Prezydyjalny uskuteczni to dla pracowników, którym asygnuje pobory, natomiast pozostałe wydziały wykonają to dla pracowników, którym one pobory asygnują.

Na czas spłacania rat Pożyczki Narodowej wstrzymane zostają potrącenia rat pożyczek, zaciągniętych przez pracowników z funduszy Zarządu m. Łodzi z tem, że o ile rata pożyczki z funduszy Zarządu m. Łodzi jest wyższa niż rata Pożyczki Narodowej, będzie potrącana różnica.

5) W listach płacy, tak jak w pensjonarzu, należy przeznaczyć jedną rubrykę na „Pożyczkę Narodową“, w której wpisywać potrącone z poborów pracowników raty pożyczki. Do list płacy muszą być dołączane 2 imienne wykazy potrąconych rat na Pożyczkę Narodową według załączonego wzoru oraz sporządzane dla Kasy Miejskiej asygnacje przychodowe na dział „Aserwał“.

6) Kasa Miejska wpłacać będzie potrącone kwoty do wskazanej instytucji kredytowej w terminie 5-dniowym od dnia wypłaty poborów, na podstawie asygnacji rozehodowych, sporządzanych przez Wydział Prezydyjalny raz na miesiąc, na zasadzie materiałów, nadesłanych mu przez Wydział Finansowy.

7) Kontrolę ogólną i szczegółową subskrypcji Pożyczki Narodowej oraz wpłat, przypadających od pracowników Zarządu m. Łodzi, wykonywać będzie Oddział Personalny Wydziału Prezydyjnego, który też udzielać będzie na żądanie wszelkich bliższych wyjaśnień.

8) Każdy pracownik miejski, który weźmie udział w subskrypcji Pożyczki Narodowej, otrzyma specjalną odznakę oraz dyplom spełnienia obowiązku obywatelskiego.

9) Udzielanie pracownikom pożyczek z funduszy miejskich wstrzymuje się na czas do dnia 1 kwietnia 1934 roku.

Łódź, dnia 20 września 1933 roku.

Komisarz Rządowy

(—) *W. Wojewódzki*
(Inż. *Wacław Wojewódzki*).

OKÓLNİK NR. 19.

DO

WSZYSTKICH WYDZIAŁÓW, URZĘDÓW I BIUR
ZARZĄDU M. ŁODZI.ODPISY ZWIĄZKOM ZAWODOWYM
PRACOWNIKÓW MIEJSKICHPRZEDMIOT: UDZIAŁ PRACOWNIKÓW
MIEJSKICH W SUBSKRYPCJI POŻYCZKI
NARODOWEJ.

Nawiązując do okólnika Nr. 18 z dnia 20 września 1933 roku L. dz. I. Pers. 806 w sprawie Pożyczki Narodowej, zarządzam dodatkowo:

1) Subskrypcja Pożyczki Narodowej obejmuje również i tych pracowników Zarządu m. Łodzi, którzy, aczkolwiek mają wymówioną pracę, będą zatrudnieni jeszcze w Zarządzie m. Łodzi po dniu 1 października 1933 roku.

2) Ci pracownicy Zarządu m. Łodzi, którzy są w biurach nieobecni z powodu urlopu, choroby i in., podpisać winni do dnia 5 października 1933 roku deklaracje indywidualne, które należy im przesłać niezwłocznie do miejsca ich obecnego pobytu, skreślając ich równocześnie z deklaracyj zbiorowych (deklaracje indywidualne można otrzymać w Oddziale Personalnym Wydziału Prezydjalnego).

3) Pracownicy Zarządu m. Łodzi (lekarze, nauczyciele, inżynierowie i in.), których zajęcie w Zarządzie m. Łodzi nie stanowi głównego źródła utrzymania, deklarują Pożyczkę w tych instytucjach, w których mają główne zajęcia, i z tego względu nie zostali objęci subskrypcją Pożyczki Narodowej w Zarządzie m. Łodzi.

Okólnik niniejszy podać do wiadomości zainteresowanym pracownikom.

Łódź, dnia 26 września 1933 roku.

Komisarz Rządowy m. Łodzi

(—) *W. Wojewódzki*
(Inż. *Wacław Wojewódzki*).

OBWIESZCZENIE.

Zarząd m. Łodzi podaje niniejszem do publicznej wiadomości, że na podstawie art. 120 p. b. ustawy z dnia 15 lipca 1925 roku o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 17 z 1932 r., poz. 110) wysokość stawki dodatku komunalnego na rzecz m. Łodzi do państwowego podatku przemysłowego od świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych została na rok 1934 ustalona na 30% ceny, pobieranej przez państwowe władze skarbowe na terenie m. Łodzi.

Łódź, dnia 11 października 1933 r.

Komisarz Rządowy

(—) *W. Wojewódzki*

(Inż. *Wacław Wojewódzki*).

OBWIESZCZENIE.

Zarząd m. Łodzi podaje niniejszem do publicznej wiadomości, że na podstawie art. 120 p. a ustawy z dnia 15 lipca 1925 roku o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 17 z 1932 r., poz. 110) oraz art. 8 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 106 z 1932 r., poz. 884) wysokość stawki dodatku komunalnego na rzecz m. Łodzi do państwowego podatku przemysłowego od obrotu przedsiębiorstw i zajęć, wykonywanych na obszarze m. Łodzi, została na rok 1934 ustalona na 25% sumy, pobieranej przez państwowe władze skarbowe.

Łódź, dnia 11 października 1933 r.

Komisarz Rządowy

(—) *W. Wojewódzki*

(Inż. *Wacław Wojewódzki*).

UZUPEŁNIENIE DO STATUTU O OPŁATACH ZA KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ TARGOWISK MIEJSKICH.

W celu uprzywilejowania ludności miasta nabywania tanio produktów wiejskich na targowiskach miejskich postanawiam zredukować opłaty za zajęcie miejsca:

przez wozy jednokonne z gr. 75 do gr. 60
„ „ parokonne „ zł. 1.- „ „ 80

W związku z tem unieważniam § 2 statutu o opłatach za korzystanie z urzędzeń targowisk miejskich w Łodzi, podanego do wiadomości w obwieszczeniu, zamieszczonem w Dzienniku Zarządu m. Łodzi Nr. 9 z dnia 15 września 1933 r. i nadaję temu paragrafowi następujące brzmienie:

§ 2.

Opłaty wynoszą za każdy dzień handlu:

a)	za zajęcie miejsca do 1 m ²	zł.	0.10
b)	„ „ „ przez dużą beczkę śledzi „	„	0.20
c)	„ „ „ „ małą „ „ „	„	0.10
d)	„ „ „ „ wóz jednokonny „	„	0.60
e)	„ „ „ „ „ parokonny „	„	0.80
f)	„ „ „ „ „ frachtowy „	„	1.50
g)	„ „ „ „ „ samochód „	„	1.50

Łódź, dnia 7 października 1933 r.

Komisarz Rządowy

(—) *W. Wojewódzki*

(Inż. *Wacław Wojewódzki*).

OGŁOSZENIE.

Opierając się na art. art. 27 i 28 Statutu, Zarząd Towarzystwa Budowy Domów dla Pracowników Zarządu Miejskiego — Spółdzielnia z odpow. udz. w Łodzi — podaje do wiadomości, iż Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie członków Towarzystwa odbędzie się w czwartek, dnia 19 października 1933 roku, o godz. 19-ej punktualnie w sali posiedzeń Magistratu m. Łodzi, Plac Wolności Nr. 14 (I piętro).

Porządek dzienny obrad jest następujący:

1. zagajenie i wybór Prezydium Zgromadzenia,
2. odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia członków Towarzystwa,
3. sprawozdanie o stanie spraw Towarzystwa,
4. rozpatrzenie wniosków Zarządu i Rady Nadzorczej Towarzystwa,
5. wybory członków:
 - a) Zarządu Towarzystwa,
 - b) Rady Nadzorczej Towarzystwa.
6. wolne wnioski.

W wolnych wnioskach omawiane mogą być tylko te sprawy, które zostaną zgłoszone przez członków Towarzystwa Zarządowi na piśmie w terminie do dnia 16 października 1933 roku.

Ze względu na ważność spraw, będących na porządku dziennym obrad, obecność wszystkich członków Towarzystwa nieodzownie konieczna.

Zaznacza się, iż Walne Zgromadzenie ważne będzie bez względu na liczbę przybyłych członków.

Łódź, dnia 5 października 1933 roku.

Zarząd Towarzystwa
Budowy Domów dla Pracowników
Zarządu Miejskiego
Spółdz. z odpow. udziałami w Łodzi

(—) *J. Barczewski* (—) *M. Kalinowski*.

OGŁOSZENIE.

Zaginęła książeczka wkładowa Nr. 4647, wydana przez Komunalną Kasę Oszczędności m. Łodzi „na okaziciela“.

OGŁOSZENIE.

Russ Jakób, zam. w Łodzi przy ul. Piłsudskiego Nr. 43, zagubił kartę rzemieślniczą, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Adam Baum, zam. w Łodzi przy ul. Złotej Nr. 4, zagubił potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Firma: „Chałwa“ (ul. Andrzeja 80) zagubiła potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Henryk Kunig, zam. w Łodzi przy ul. Napiórkowskiego Nr. 119, zagubił kartę rzemieślniczą, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Zeligman Menachem, zam. w Łodzi przy ul. Limanowskiego Nr. 1, zagubił kartę rzemieślniczą, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Wielga Wolwski, zam. w Łodzi przy ul. Krótkiej Nr. 6 (Bałuty) zagubił kartę jazdy, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Perelman Laja-Dwojra, zam. w Łodzi przy ul. Sienkiewicza 31, zagubiła potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Skorupa Abram-Icek, zam. w Łodzi przy ul. 11 Listopada Nr. 41, zagubił potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Pudłowski Aron, zam. w Łodzi przy ul. Gdańskiej Nr. 14, zagubił kartę rzemieślniczą, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.